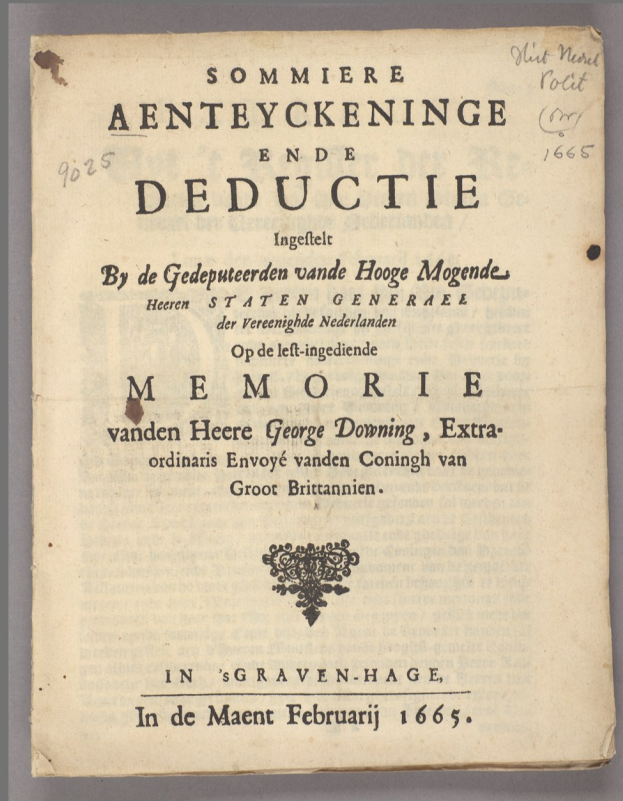

Sommierere aenteyckeninge ende deductie ingestelt by ...

Tryck // / I25 B 14 c Br. 1665 Aanteekeningen.

Tillkomstår 1665.

Digitaliserad år 2019

*Met Nieuw
Polit*

(m)

1665

9025

S O M M I E R E
A E N T E Y C K E N I N G E
E N D E
D E D U C T I E

Ingestelt

By de Gedeputeerden vande Hooge Mogende.

Heeren *S T A T E N G E N E R A E L*
der Vereenighde Nederlanden

Op de leest-ingediende

M E M O R I E

vanden Heere *George Downing*, Extra-
ordinaris Envoyé vanden Coningh van
Groot Brittannien.

I N 's G R A V E N - H A G E,

In de Maent Februarij 1665.

S O M M I E R E
A A N T W O O R D E N
E N D E
D E D U C T I E

laagfelst

By de Gedeputeerden van de Hooge Mogende
Heeren STATEN G E N E R A L E
der Vereenigde Nederlanden

Op de zelf-ingedende

M E M O R I E

vanden Heere George Downing, Extra
ordinais Envoyé vanden Coningh van
Groot Brittanien.

I N A M S T E R D A M

In de Maent Februarj 1665.

E X T R A C T

Uyt 't Register der Resolutien vande Ho: Mo: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden /

Lunæ den negenden Februarij 1665.

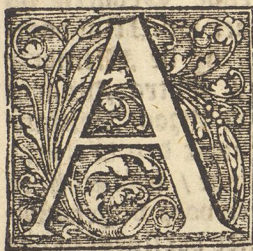
De Heeren haer Ho: Mo: Gedeputeerden tot de saecken van Engelandt / hebben ter Vergaderinge by gheschzifte gheexhibeert ende oberghelevert / oock laten lesen seckere sommige aenteekeninge ende Deductie by haer E. / in ghevolge van haer Ho: Mo: voozgaende Resolutien opgestelt / op de Memorie van den Heere Downing / Extraordinaris Envoy⁶ van den Coningh van Groot Brittanien / ter Vergaderinge ingedient den dertighsten December lesleden: Waer op ghedelibereert zynde / hebben haer Ho: Mo: de gemelte Heeren der selber Gedeputeerden vooz de genomene moepte bedanckt. Ende is voozts goetgevonden ende verstaen / dat de voozsz sommige aenteekeninge ende Deductie gesonden sal werden aen de Heeren Boreel / ende van Beuningen / mitsgaders aen de Residenten Veins / ende le Maire / omme by continuatie ende ghevolge van haer Ho: Mo: voozgaende Resolutien de respectieve Coningen van Franckrijk / Sweeden / ende Venemarcken op het fundament van de gemaecte Alliantien van de ware gheschaphenheyt der saecken behoozlyck te informeren / ende hare Majestepten d'oprechte ende sintere meeninge ende proceduren van haer Ho: Mo: wel te doen begryppen / gelijk mede ten selven epnde soodanige Copie dooz den Agent de Heyde ter handen sal werden gestelt aen d'Heeren Ministers vande hooghst-gemelte Coningen alhier residerende: Ende wyders oock gesonden aenden Heere Ambassadeur van Goch / midtsgaders verhandtreyckt aen de Heeren van Amerongen / ende Vszants / haer Ho: Mo: ghedesigneerde extraordinaris Ministers aen d'opghemelte Coningen van Sweeden / ende Venemarc-

4
nemarchen respectibe. Was gheparapheert / Es. van Glinstra, ^{re}
Onder stontd / Accordeert met 't voorszeyde Register. Geteek-
kent / N. Ruysch.

Sommiere aenteyckeninge ende

Deductie ingestelt by de Gedeputeerden vande Hooge
Mogende Heeren Staten Generael der Vereenighde Ne-
derlanden op de lest-ingediende Memorie vanden Heere
George Downing, Extraordinaris Envoyé vanden Coningh
van Groot Brittannien.

Hooge Mogende Heeren,

Achterbolgende ende in boldoenin-
ge van U Ho: Mo: voozgaende Resolutie / hebben
der selver Gedeputeerden tot de saecken van Enge-
landt doozgesien / geexamineert ende oberwogen se-
ker Geschzifte ofte Memorie gepresenteert by den
Herre *Downing* / Extraordinaris Envoyé vanden
Coningh van Groot Brittannien in haer Ho: Mo:
Vergaderinge op den 30 December voozleden / en
hebben niet sonder verwonderinge / boven de menichvuldige abusve al-
legatien ende daer uyt ingezachte illatien / aenghemerckt d'ongewoone
ende ongehoorde maniere van doen / in de selve voozgestelt / namentlyck
dat een Minister die aen eenigh Hoff resideert / albaer overgeeft / ende
presentsert een Geschzifte ofte Memorie / niet / anders innehoudende
dan ingzedienten ende termen van spzeeken die men ghewoon is te sien
influeren inde Manifesten immediatelick vande handen van Coningen/
Potentaten ende Souveraine Staten vooztkomende; sonder dat in het
voozsz Geschzifte eenigh beslupt ofte conclusie wert gebonden / tot wel-
ken epnde 't selve wert voozgesteld of is tenderende / soo als ordinaris
alle Memorien ende Geschziften ghepresentsert werdende / zyn mede-
bzengende / ende al hoe wel 't voozsz Geschzifte uyt dien hoofde wel had-
de konnen ende behooren te werden met stillwijgen voozby gegaen / ende
onbeantwoort ghelaten / te meer dooz dien op de vooznaemste ingzedien-
ten

ten van dien / door voozgaende haer Ho: Mog: Resolutien ende Ant-
 woorden den opgemelten Heere Downing van tijdt tot tijdt ter handen
 gestelt / satisfactoirlich is voldaen / omme nochtans by desen ten over-
 bloet noch nader te vertoonen / de sinceriteyt ende rechtmatigheyt van
 haer Ho: Mo: Proceduren / midtsgaders de abusive positiven ende ver-
 keerde illatien by den opgemelten Heere Downing daer inne gebzuycht /
 Soo hebben d'opgemelte haer Ho: Mo: Gedeputeerden geoordeelt / dat
 op dese sommiere aenteekeninge ende de materie inde selve verbat / wel
 eenige reflectie diende ghenomen / tot justificatie van haer Ho: Mog:
 rechtmatige proceduren.

Ende eerstelick op het gene den opgemelten Heere Downing klaecht
 dat seeckere hare Ho: Mo: Resolutie van date den elfden December lestleden,
 als een Antwoort op syne Memorie aen andere publicque Ministers alhier re-
 siderende, soude zijn ter handen gestelt, sonder de selve alvorens aen hem te
 hebben doen overreycken, tot syne overtuyinge, of immers om sijn tegen-
 bericht daer tegens te hebben mogen inbrengen, dient in consideratie geno-
 men / dat in dese geen ongeregelde ende vzeemde manieren van doen zijn
 gepleecht / of by der handt genomen / maer geprocedeert als recht ende be-
 hoorlich is / jae soo als by alle Potentaten / selfs by den Coningh van
 Groot Brittannien mede ghebzuyckelick is / namentlick dat haer
 Ho: Mog: willende alle Neutralen ende Geallieerden onbezrechten
 ende oprechte openinge gheven vande ware gheschaphenheyt / ende den
 innerlijcken toestand van eene saecke / waer in sy misschien by faulte
 van ghenoeghsame kennisse ende informatie door abusive ende ontwaer-
 achtige berichten eenige impressie ofte opinie tot naedeel van haer
 Ho: Mo: hadden konnen opnemen / ende namentlick des te meer / om
 dat hy Heer Envoyé vooznoemt de voozschryve syne voozgaende Me-
 morie van date den vyfden December lestleden / niet anders dan soo-
 danige abusive ende ontwaerachtige berichten behelsende / copielick
 aende Ministers vande selve Geallieerden ter handen ghestelt hadde /
 ende dat haer Ho: Mo: daer aen sonderlinge gelegen was / dat ghemelte
 Geallieerden vande ware geschaphenheyt der voozsz saecke mochten zijn
 geimbueert / tot welken eynde dan de Ministers van desen Staet aende
 Hoben vande hooghst-ghemelte Geallieerden residerende / by de voozsz
 Resolutie gelast werden / uyt voozgaende Deductien / Antwoorden / ende
 andere retroacta / oock uyt haer eygen kennisse de selve Geallieerden aen
 te wysen / d'onghefondeertheyt vande voozsz Memorie door hem Heere
 Downing aen haer of hare Ministers als boven ter handen ghestelt /
 gelijck

gelijk oock de voorsz Resolutie ten selven eynde aende Ministers van
 de hooghst-gedachte Geallieerden ter handen gestelt is; te weten/om de
 voorsz officien by de Ministers van desen Staet als boven aen te wen-
 den / met hare particuliere devoirs ten besten te willen secunderen / het
 welck in het minste niet noodigh en was / ten aensien van hem Heere
 Downing/ dooz dien hare Ho: Mo: hem gheduprigh/ ende van tïdt tot
 tïdt van alles perfectelick hadden geïnformmeert / soo dooz de voorsz Ant-
 woorden ende Reductien hem schriftelick overgherepct / als oock by
 monde in verscheyden conferentien met hem gehouden; gelijk haer Ho:
 Mog: mede van alles aenden Coningh van Groot Brittannien sijn
 Meester dooz haer Ambassadeur aen Sijn Majesteits Hoff resideren-
 de/volkomentlick ende van point tot point / naer d'oprechte waerheydt
 ende beschapenheyt van saecken / informatie ende onderzichteinge ghege-
 ven hadden; tot de welke de voorsz Resolutie alleenlick was relathf/
 ende reflexie nemende / ende ober sulcx oock onnoodigh dat daer inne op
 alle saecken in 't bzeede wierde geparticulariseert / ypt alle 't welke dan
 seer lichtelick is te besluypen / dat de voorsz Resolutie hem Heer Envoyé
 Downing niet en was concernerende / als de welke het aen informatie
 niet en manqueerde / ende voorts notoirlick alle onderzichteinge onnut
 zijnde vooz den geenen die niet de kennisse / maer de wille ontbrececht / soo
 hebben haer Ho: Mo: oock onnoodigh geacht hem Heere Envoyé vooz-
 noemt / de voorsz Resolutie te huys te senden / maer heeft het hem by
 ghestaen / de selve als op syne Memorie genomen / naer 't ghemeen ghe-
 huypck ontrent alle Uythheimsche Ministers geobserveert wordende / ter
 Giffie te doen lichten; gelijk haer Ho: Mo: Ministers in Engelant/
 huypen soodanige officien van devoirs ende vigilantie / by naer noyt eeni-
 ge Resolutien op hare ingediende Memorien ghenomen / konnen mach-
 tigh worden.

Ende dient alhier voozwaer met gheen kleynre verwonderinge ghere-
 marqueert / dat hy Heer Envoyé Downing / Minister zijnde / hoewel
 van een groot Coningh / echter met een minder Character bekleet / pre-
 tendeert syne actien ende Geschyften de geheele Wereldt over / ende aen
 alle Hoven in den eygen graet te exalteren / met die van haer Ho: Mo: /
 dat geen Minister van eenigh Potentaet met den alderhooghsten Cha-
 racter van sijn Meester bekleet / oyt sal presumeren / want seyt hy Heere
 Envoyé / soo hy op die maniere hadde gheprocedeert ende syne Memorie
 aen alle publicque Ministers ghegeven, ende aen alle Uythheimsche Hoven
 gesonden, sonder die aen haer Ho: Mog: te laten sien, wat soudensy ghe-
 secht

secht hebben. D'opgemelte Gedeputeerden van haer Ho: Mo: willen gaerne bekennen dat den Coningh van Groot Brittannien sijn Meester wel vermach ende bevoecht is/om aen alle uptheemische Hoven soodanigh geschrijfte / als oordeelt tot iustificatie van syne proceduren te kunnen dienen/ ober te senden ofte dooz syne Ministers aen de selve Hoven residerende te doen indienen / sonder verobligeert te zyn die te communiceren aen haer Ho: Mo: veel minder aen der selver Minister aen syne Majestepts Hoff residerende/hoewel van hooger Character als hy Heere Envoyé; maer vermeenen oock dat het selve haer Ho: Mo: mede vyz staet/ ende geoozloft is/ als in desen geschiet is / sonder ghehouden te zyn/ daer van aen hem Heere Envoyé eenige communicatie te doen/ende vermeenen dat hy Heere Envoyé alhier of eenigh ander Minister elders aen eenigh Hoff residerende/sich selven soo bezre niet kan exalteren/ dat bevoeght soude zyn/ spue geschrijften te debiteren aen alle Uptheemische Hoven.

Dat hy Heere Envoyé vooz geeft de goede ghenegentheyt van Syne Majesteit daer uyt te blijcken, dat naer syne gheluckige herstellinge op soo veele klachten van syne Subjecten geen Brieven van Marque en heeft verleent, maer alles by 't Tractaet laten mortificeren, soo kan hier niet werden ghezeterieert / al hoe wel alle 't geene vooz date van het sluyten van het Tractaet voozgeballen / is gemoztificeert ofte ghereguleert/ dat veel meer de goedwilligheyt van haer Ho: Mo: in desen haer komt te vertoonen / als wesende de schade aende Inghesetenen deser Landen aengedaen/ ende de klachten daer ober vooztgebzacht/vyz meerder ende grooter in comparatie / dan die van d'andere syde vooz quamen / daer onder eenige van sulcke groote sommen/ende van sulcke evidente Justitie/miet volkomene verificatien by confesseie vande wederparthyen selfs / gemoztificeert zyn / dat naeuwelijcx pets daer by te compareren was/ende onder de gereguleerden eenige vyz van soodanigen respecte / als namentlick die resulteert uyt het violentelick oecuperen vande Fortresse Sint Andries, op de Riviere Gambia, ende 't gheene daer aen dependeert inden Jare 1661. selfs op dien tijdt dat d'Ambassadeurs van desen Staet by Syne Majesteit in Engelandt waren handelende ober een Tractaet van Vrientschap ende Cozrespondentie / dat die vande andere zyde vooztgebzacht daer by geenichsints halen mogen / ende zyn de ghemoztificeerde of by het Tractaet gereguleerde pzetensten van dese syde soo veele in getale/ sonder daer onder te reekenen de menighbuldige roberven/ schaden ende injurien by d'Engelschen / onder pzetext van Portugysche Commissien

8

missien op de Ingesetenen van desen Staet gepleeght / dat noch in quantiteyt soo weynigh als in qualiteyt / die van d'andere zyde daer by in comparatie komen; ende blyckt selfs by de overgeleeverde Apste vande zyde van Engelandt / dat niet een eenigh Schip toebehoorende waerlick Subjecten van Engelandt is berooft of gheuomen / maer wel verscheyden Vozrendzaepers Ingesetenen deser Landen / die op ende onder pzetext van gefabriceerde Engelsche namen ende Persoonen / de Wetten van dese Landen hebben gherracht te eluderen / dat veel verscheelt van de beroovinge / plunderinge / ende het nemen van Scheyen ende goederen / waerlick den Inghesetenen van desen Staet competerende / soo dat by wat meer vande zyde van haer Ho: Mo: is toegegeven / die oock by wat meerder redenen gehadt hebben om met force ende gheweldt het hare / ende dat van hare Ingesetenen te herhalen / gheheele Fozten ende afghenomene Sterckten te hernemen / 't welck ebenwel / uyt vrede-lieventheyt naergelaten is / ende gheselt op de Lijste van pzetensien / daer men mede sal binden die ober het nemen van het Fozt Sint Andries , ende 't geene daer van dependert naer des Coninghs herstellinge voozgekomen / ende sulcx euidentelick blyckt oock by conferentie van wederzyts gefozmeerde Lijste / meerder vande zyde van haer Ho: Mo: toegegeven te zyn / als vande zyde van Engelandt.

Op de tweeboudige klachte die den Herre Envoyé voozbruygh / van dat de respective Lysten van wederzijds prentensien , die volgens het vijftiende Artijckel moesten werden gheformeert , ende soo lange naer het sluyten van het Tractaet uytgewisselt , ende nu noch onvolkomen souden zyn , dient op het eerste / dat het Tractaet selfs geen ghelimeerde tijdt mede bruygh binnen de welke dese Apsten souden moeten wesen uytgewisselt / ende oock kennelick is / dat naer het sluyten van het Tractaet ende uytwisselen der Ratificatie / die eerst gheschiedt is op den seften Januarij des Jaers 1663 . eenigen tijdt moest zyn / om alle de pzetensien met hare verificatien daer toe noodigh te amasseren / ende vande beschadighden bekomen ; zijnde by meest alle de particulieren / foodanigen impresse / dat of wel noch soo rechtbeerdige ende wel geverificeerde pzetensien mochten hebben / echter sy gedediteuert souden blyven van satisfactie te bekomen / ende ober sulcx geen onkosten / ende moeyte willende doen / daer geen hoope van satisfactie was / of om wederom pets te recoubreren / daer by noch komende dat veele vermeenen in haer reputatie ende credit / (dat onder Coopluyden van essentiele ghevolge is) te sullen wesen verkort / by aldien hare gzoote geleedene schade kondbaer wierden /
sonder

sonder dat daer op effectieve vergoedinge quam te volgen / soo is wel te
 bezwoeden / dat niet alleenlick veele ende menighvuldige schaden ende
 rechtveerdige pzetensien / die met rechte op de Tyste hadden konnen
 werden gebzacht / by de beschadighde zyn ghereticeert ende ver-smoozt
 gebleven / maer oock dat vooz soo veel als op de Tyste gebonden worden
 een goeden tijdt van doen is geweest / om die met hare rochehoorende ve-
 rificatien te bekomen. Dat echter de Tyste van dese syde op convena-
 blen tijdt gereet is geweest / in allen geballe dat hy Heere Envoyé dient-
 halven geen reden van klachten kan hebben / blyckt daer uyt / dat soo
 wanneer wegens haer Ho: Mo: aen hem Heere Envoyé notificatie
 wierde gedaen de Tyste van dese syde geformeert ende gereet te zyn / om
 uyt te wisselen tegens die vande andere syde / hy gheantwoort heeft syne
 Papieren te moeten naer sien / ende uytstel genomen / verschepden malen
 tot de uytwisseling aengemaent zijnde / soo dat hy selfs niet gereet ofte
 in mora zijnde / niet klagen en kan / ober de langhsaemheyt van dese syde /
 in alle ghevalle / soo is de extraditie ende uytwisseling ober ende weder
 gheschiet / sonder protestatie van dat den tijdt te lange soude wesen ghe-
 escouleert.

Ende wat aengaet het andere / van dat noch de leste perfectie aende
 respectieve Lyken niet en soude zyn toegebracht, spruyt mede uyt de pro-
 ceduren vanden Heere Envoyé selber; want volgens den teneur van het
 Tractaet / most naer het uytwisselen vande Tyste / ende vooz het tentamen
 van accommodement / en by ontstentnisse / decisie van Commissarisen
 in het Tractaet Art. 15. vermeld / een examen geschieden / of de pzetens-
 sien inde respectieve uytgewisselde Tysten verbat / niet waren van oude
 tyden / ende voozgeballen vooz de termynen in het Tractaet gheexpres-
 seert / ende ober sulcx ghemoztificeert / of wel van soodanige nature / dat
 onbequaem waren om de arbitragie van weder - zijdes te nomineren
 Commissarisen te werden gesubjecteert / als zyn soodanige saecken / die
 tusschen wederzijdes Subjecten vooz d'ordinaris Justitie zyn of moe-
 ten werden ghebzacht / om aldaer volgens de Wetten vande respectieve
 Natien te werden tusschen parthpen ende parthpen afgedaen ende ghe-
 termineert; Soo is wegens hare Ho: Mo: inde conferentien met den
 Heere Envoyé gehouden in voldoeninge van dit examen voozgebzacht
 op de obergeleverde Tyste / van pzetensien van die zyde maer een eenige
 remarque / namentlick dat de ghepzetendeerde schade ober het Schip
 ghenaemt de Assada Marchand op de Tyste gebzacht / vooz den twintich-
 sten Januarij 1659, te Londen was bekent geweest / ende midtsdien als
 een

een ghemozificeerde saecke / volgens het Tractaet op de Iyfte niet en kost werden ghebzacht / ende aldaer most werden geropeert / aen welke remarque hy Heere Envoyé heeft geacquiesceert / ende dienvolgende dese pzetensie upt sijn Iyfte ghelicht / ende is dese remarque de eenighste gheweest van dese zyde / niet om dat gheen andere waren ontrent de pzetensien ghestelt inde Iyfte by hem Heere Envoyé overgelevert / onder de welke verscheyden zyn van soodanige extrabagantie ende manifeste injustitie / dat het te verwonderen is / dat men die derst voortbzengen ; maer om dat de waerheyt / justitie of injustitie vande overgebzachte pzetensien in debath moste komen vooz de te nomineren Commissarisen / ende by de selve volgens den teneur van het Tractaet ghedetermineert / moerende in dit pzetallable examen niet anders in consideratie komen / dan den termijn vanden tijdt / ende nature vande saecken als vooren bzeeder is aengheroert. By aldien nu den Heere Envoyé op de eygen maniere gelieft hadde te procederen ten regarde vande Iyfte van dese zyde / ende sich niet ingelaten in een debath over menichte van pzetensien in de selfde verbat / voortbzengende 't gheene was raeckende de saecken ten principalen / ende sulcks most komen / ende voortghebzacht werden vooz de wederzijds in tyde te nomineren Commissarisen / daer mede consumerende een grooten tijdt in verscheyden conferentien met de Sedepu- teerden van haer Ho: Mog: ghehouden / soo hadde de Iyften ter wederzijds konnen werden geperfectionneert in een tijdt / niet alleen van wep- nigh dagen / maer selfs van weynigh uyren / om vervolgens op den voet / ende naer den teneur van het Tractaet ghetenteert te werden den wech van minnelick accommodement / ende by ontstentnisse van dien / naer het expireren van een Jaer / in het Tractaet vermelt / geremitteert ter decisie vande wederzijds te nomineren Commissarisen / om binnen de Stadt Londen in Engelandt te werden afgedaen ; waer upt blyckt / dat de procedurén vanden Heere Envoyé oozsaeck zyn / dat tot noch toe de respectieve Iyften niet en zyn geperfectionneert gewozden.

Maer seyt hy Heere Envoyé / dat naer het sluyten van het Tractaet, de Subjecten van Engelandt bysonderlick beledight souden zyn , eert in Oost- Indien, blykende by het ghepasseerde ontrent de Schepen *Hopewel* ende *Luypaert*, ende noch op de Kuste van *Guinea* over 't gepasseerde ontrent de Schepen *Charles*, *Jacques* ende *Maria*, &c. Doch is hier op te remarqueren dat dit d'eenighste klachten zyn, die gheduyprigh werden voortgebzacht / niet dat dese Schepen souden zyn ghenomen / geplundert ofte berooft ghewozden / noch van dese / noch van geenige andere die ghe-

pzetendeert werden Subjecten van Engelandt toe te komen is opt sulcx
 vooztgebracht / maer wel dat soude zyn afgewesen van Plaetsen die soz-
 melick belegert of wel met een Armade te Water beset waren/ende sulcx
 in allen gevallen niet meerder schade en kan werden ghezpetendeert dan
 doode vrachten , dat is dat men belet heeft de goederen ende kroopman-
 schappen upt sulcke belegerde of besette Plaetsen afte halen / die men
 pzetendeert aldaer te hebben ghehad / ende echter daer van het minste
 niet beschadicht zyn gheworden / ende over sulcx de pzetensien daer ober
 niet van al te grooten valeur te konnen zyn ; Ende of wel ontrent eenige
 van dese Schepen verschepdene circumstantien zyn van bysondere con-
 sideratie ende opmerckinge / soo hebben echter haer Ho: Mo: in ver-
 wachtinge dat den Coningh van Groot Brittannien vooz een generael
 recht soude verstaen / ende dat sonder limitatie of sich verbonden te hou-
 den aen eenige Plaetse / dewyle het geene in Indien vooz Justitie wert
 ghehouden / in Europa geen injustitie kan zyn / dat de Commercie ende
 het hanteeren op vbandtelijcke Plaetsen ende Havenen niet kan werden
 belet / ofte ghedisputeert / om dat die met eenige suffisante macht soude
 zyn beset / om te doen blijcken aenden Coningh van Groot Brittannien
 hoe vzeemt sy zyn van te willen patrocinieren ende te styben de Ingesete-
 nen vande Vereenighde Nederlanden tegens de Subjecten van Spne
 Majesteit / niet alleenlijck in saecken waer inne sy de voozsz Spne Ma-
 jesteits Subjecten notoirlick mochten hebben verongelijckt / maer oock
 selfs in dese daer de saecke in allen gevallen vooz disputabel moet werden
 gehouden / goet gebonden te resolveren ende aen te bieden / als blijkt by
 der selver respectieve Resolutien vanden vijftden Julij ende 25 Septem-
 ber beyde des voozleden Jaers / op alle de voozverhaelde saecken ende
 Schepen genomen / van te willen de handt houden / dat met interventie
 van Spne Majesteit ende haer Ho: Mo: een minnelijcke vergelijckin-
 ge getroffen mochte worden / ende de Geinteresseerden gedaen contente-
 ment / ende in redelijckheyt vergoedt die schade die by ondersoek ende
 naer exacte ghenomene infor matien bevonden soude werden by de selve
 Geinteresseerden geleden te zyn / ter oozsaecke dat aen alle dese Schepen
 het acces aen d'aldus besette Plaetsen soude zyn belet ende gheweygert /
 als byceder by de boven-gheroerde Resolutien vanden vijftden Julij ende
 25 September is te sien / tot de welke alhier gerefereert wert / soo dat
 ten aensien van alle dese Schepen den ghemelten Heere Envoyé niet en
 kan seggen dat by haer Ho: Mo: niet soude wesen completelick toeghe-
 bracht / ende satisfactie ghegeven / het geene wegens den Coningh van
 Groot Brittannien spnen Meester by hem Heere Envoyé is ghedeside-
 reert /

reert / ende versocht gheweest / ghelijck oock niet klagen en kan / dat van hare Ho: Mo: zyde soude gheschapert hebben / dat het volkomen accom-
plissement op de presentatien niet soude zyn ghevolght / dewyle darr op niemant van wegen de Geinterresseerden is verschenen / die de schade in redelichheyt bezoot / ende daer over in handelinghe getreden heeft; Dewyle dan alles wat vooz de respective termynen in het Tractaet gheex-
pseert / was ghemozificiert / ende 't geene naer de selve was voozge-
komen vooz het sluyten van het Tractaet niet kan geklaeght worden eenigh Schip of goet ghenomen te zyn inder waerheyt Engelschen toe te
komen / maer wel eenige Vozrendzayers Ingesetenen deser Landen op Engelsche namen varende / als bzeeder boven is aenghcroert / veel min
eenige Forten ofte Landen / in allen gevalle / dat alles was gereguleert
by het Tractaet selfs : dat naer het Tractaet niet eens gheklaeght en is
gheworden over het nemen van eenigh Schip of goet / den Engelschen
toebehoorende / de eenighste klachte zynde van dat belet souden zyn in te
loopen in Plaetsen te Water met een navale Armade / volgende de maxi-
men vande Engelschen elders gepraetiseert ende vast ghestelt / daer van
noch echter gepresenteert is geworden onder beneficie van onderlingh te
beramen ende te azerstieren een generale maxime ende vast reglement / te
geven satisfactie ende vergoedinge / soo kan niet werden gesien / waer op
ghefundeert zyn de plaintes ende klachten by de Subjecten van Enghe-
landt gefileert / ende de ppositie by het Parlement daer op ghevolght /
van desen Staet met macht van Wapenen ende Oozloge aen te tasten /
daer haer Ho: Mog: in alle deelen ten reguarde vande Majestept van
den Coningh van Engelandt soddanige complaisance ende condescen-
dance hadden gebuyckat dat op alle het geene wegens Synne Majestept
was versocht / ende voozgekomen satisfactorlich was gerefolveert als
by enumeratie van stuck tot stuck ende point tot point inde Deductie
van haer Ho: Mog: op den negenden October des voozleden Jaers den
Coningh toegeboecht / handtrastelich wert aengewesen / ende vooz oogen
gestelt ; Soo dat de impulsibe oozsaech van dese ppositie eer moet ghe-
weest hebben (naer dat men ghedespereert heeft van onder manifeste in-
juste gefileerde pzetensien / ende opgeraeyte pzeterten dooz dzen gemen-
ten den Staet te konnen asperssen / 't gene waer toe de selve niet ter We-
relt verobligeert ende schuldich was) den appatijt ende lust die men
heeft tot ander mans goederen / ende den smaeck die men sich inbeeldt te
sullen vinden in het nemen / berooven ende plunderen vande goederen der
onnoosele Subjecten van desen Staet / als het geene voozgegeven wert /
zynde dit noch soo veel te meer in evidentheyt ghestelt / dat of wel den
Heere

Heere Enbopé uyt den name van sijn Heere den Coningh uytduckelijck/
 ende in expresse termen aende Gedeputeerden van haer Ho: Mo: ver-
 klaert heeft dat by geen surpryse eenige goederen of Schepen den Sub-
 jecten deser Landen aengaende / souden werden aengetast / ofte op Zee
 aengehaelt / maer dat als Luyden van eere / een Declaratie van oozloch
 soude boozgaen / men echter heeft geresolveert / last ghegeven ende effec-
 tivelick/by de hande ghenomen / sander eenige boozgaende denunciacie/
 het aenhaken / arresteren / brooven ende nemen van soo groot aental van
 koopvaerdy-schepen / die met haer ingeladen goederen tot beuyt maec-
 kende tegens het recht van alle Volckeren / 't welck het selve niet toe en
 laet / dan naer boozgaende denunciacie ende publicatie van Oozloge / en-
 de noch doleertmen daer over dat haer Ho: Mo: tot bescherminge vande
 Commerce ende Navigatie der Subjecten vanden Staet / een gros van
 Schepen niet surpasserende het ghetal op andere Jaren gheequipeert
 hebben ende doen gereet maecten / soo wanneer niet een Oozloghs-bloot
 vanden Staet in Zee was / ende niet dan hier ende daer eenige Oozloch-
 Schepen tot escorte ende Convooy vande Schepen van Commerce / wat
 jalousie ende ombragie kost den Coningh daer over opneemen / te meer /
 dewyle hare Ho: Mo: by haer Majesteit vanden 24 Junij lesleden / soo
 openhartich aen Synre Majesteit hadden verklaringe gedaen / van hare
 innerhijche intentie ende constante meeninge van geenige vande Nabuy-
 ren / ende in specie niet de Subjecten van Synre Majesteit directelick of
 indirectelick te beleedigen / ende dat tot boozkominge van alle verbyde-
 ringe / ende by gebolge den wech te banen om wederzhdts te sien ontlast
 ende ontheben van alle extraordinaris esquipagies / dat de respectie
 Dlooten souden werden ghehouden ontrent aler kusten ende Havenen /
 Ende of wel de oprechte Nabuyrschap hadde vcrepscht / dat den Coningh
 van Groot Brittannien sich op dese verklaringe ende boozslach respec-
 tive by rescriptie of andersints aen haer Ho: Mo: hadde gheexplicieert /
 ghelijck op de audientie die den Ambassadeur van desen Staet op dit
 subject was hebbende / overleverende de boven-gheroerde Missive van
 hare Ho: Mo: van date den 24 Junij lesleden / Sijn Majesteit wel
 verstont dat behoorde / ende aen den selven Ambassadeur toefeyde / dat
 binnen drie dagen haer Ho: Mo: by rescriptie soude toe laten komen sijn
 sentiment dien-aengaende het welke noyt en is ghevolcht / of eenige re-
 den ghegeven / waerom dese boozslagen van het by de handt houden van
 de Dlooten niet en is gheaccepteert / dan dat jeghentwoozdigh by Heere
 Enbopé ghelieft by te byngen / dat die eer schijnt te wesen een spotterye
 dan wat anders , alsoo Synre Majesteit verobligeert soude zijn gheweest syne
 Vloote

14

Vloote binnens Deurs te houden, daer haer Ho: Mo: een groote Vloote in Zee hadden ontrent des selfs Kusten, die vry soude zijn van dit bedingh inde voor-
 slach gestelt, van niet te ageren, dit soude wel wat schijns hebben/ wist alle
 de Wereldt niet / dat dese nabale macht niet en is gheweest eene Vloote
 van Staet/ by ozdze ofte last van haer Ho: Mo: in Zee gesonden / maer
 alleenlick eenige particuliere Conbopers nergens anders toe in Zee ge-
 bzacht / ende ghedestineert / als om te escorteren d'achter-om komende
 Oost-Indische Retour-Schepen / ghelijck te booren jaerlijck ghewoon
 was te geschieden / ende Sijn Majestejt daer ontrent mede gerust had-
 de konnen werden gestelt / om die naer gedane escorte mede op te leggen/
 of wel aen 't eygen bespreek ende obligatie te verbinden / ghelijck tot een
 haerblijckelick bewijs vooz alle de Werelt van de vrede-lievende intentie
 van haer Ho: Mo: dese Vloote ende Schepen inkomende / de selve da-
 delick zijn afgedanckt / ende opgelecht gelwerden.

De saecke dan aldus staende / ende dat den Heere Envoye selfs be-
 kent / dat verseeckeringe soude zijn ghegeben van geen offensie in cas de
 Coninghlijcke Vloote quam Zee te kiesen / soo kan men oordeelen met
 wat candeur ende oprechtighcjt de Procedures vande Engelschen zijn
 geaccompagneert / dat vooz dien tijdt selfs al by den Coningh ozdze moet
 zijn ghegheben om de Forten vandesen Staet / Steden / ende Landt-
 strecken violentelick te occuperen / omme niet te spzeeken van het
 vbandlijck occuperen van het Fort Sint Andries, ende het Eplandt
 Boavista op de Reviere Gambia, ende 't gheene daer aen dependeert/
 dooz Capiteyn Holmes al inden Jare 1661. ghedaen op de naem vande
 Royale Compagnie, alsoo die actie vanden Coningh ghedisadvoucert
 wert; maer van 't geene by den Coningh selfs bekend wert op sin ozdze
 ende bebel te zijn geschiet / het nemen van 't Fort van Cabo Corso op de
 Kuste van Guinea, de Stadt Nieuw Amsterdam de gantsche Landt streck-
 ke van Nieuw-Nederlandt met hare toebehoorende Forten/Colonien ende
 Landen gepeupleert met eenige duysenden van Menschen ende ghecul-
 tiveert met excessive onkosten / monterende ter somme van ettelijcke mil-
 lioenen / soo men den tijdt wel uytreckent / sal men bevinden dat die oz-
 dze al lange te booren sal wesen ghegeben / zijnde de macht dooz het welc-
 ke dit is uytgeboert / al in October 1663. uyt Engelandt ghevaren / ende
 soude d'occupatie van het Fort op Cabo Corso gheschiet zijn den negenden
 Mey / ende de macht die Nieuw Amsterdam heeft gheoccupeert / is daer
 vooz ghekomen den twintighsten Augusti / aen de welcke dese Plact is
 over ghegeben op den sebenden September alles nieuwe stijl in het vooz-
 leden Jaer 1664. ende de ozdzes om dese vbandlijcke aggreffien te doen
 de

de selve eenen goeden tijdt hebbende moeten precederen / het seer impertinent is / te seggen die oorzdes by den Coningh te zyn ghegeven / op fundament ende ter oorzsaecke van actien die langen tydt daer naer zyn boozgeballen / als het affenden vande Ruyster, die syne oorzdes daer toe eerst ontfangen heeft in September / ende derwaerts vertroocken in October des selve boozleden Jaers 1664. ende diergelijke; Ende vermeenende opgemelte haer Hoogh Mog: Bedeputeerden indubitabel te zyn / dien den Character van Aggresseur toe te komen / die d'eerste oorzde tot de vpanthijcke attacques is ghevende / ende dat daer op volgen soodanige violente occupatien als in desen is gebeurt; Ende konnen d' meer gemelte hare Ho: Mo: Bedeputeerden oock niet sien / dat dese actien eenige verschooninge konnen hebben / ende selfs met eenigen schijn van Justitie ghepallieert worden.

Gelijck mede niet genoegh konnen verwonderen / over de groote onbetamelichheyt ende onbeschaemtheyt vanden Heere Envoyé / dat hy derst allegueren het aenhouden van een Schip met Masten van Gottenburgh / soo hy seyt / omme daer op te sunderen het arresteren ende aenhalen vande Schepen der Ingesetenen van desen Staet / ende alsoo te justificeren de rupture in Europa / ende haer Hoogh Mo: aen te vryven de blasme van eerst Aggresseurs te zyn in Europa / daer hem Heere Envoyé die saecke soo wel bekend / ende sulcx tegens sijn eppen ghelwissen is spreekende / ende sal de impertinentie handt-tastelick peder booz oogen gestelt zyn dooz een simpel recit ende verhael vanden toestant ende 't gepasseerde in dese saecke / Alvooren daer toe te komen / soo is boozlyt remarquabel / dat hy Heere Envoyé selfs verklaert dit Schip van Gottenburgh te wesen; wat recht heeft den Coningh van Engelandt over die plaetse ghelegen onder de gehoozsaemheyt vande Croon van Sweeden / ende is den Coningh van Sweeden bevoeght te spreekken booz sijn eppen Subjecten / ende niet den Coningh van Engelandt / of hy Heere Downing / die daer toe geen procuratie is hebbende.

Het is dan sulcx met dese saecke gelegen / dat haer Ho: Mo: om redenen goetvonden te verbieden generalick den uytvoer van eenige soozten van koopmanschappen / te weten die tot esquipagie van Schepen specteren / ende daer onder specificke alle Masten / soo dat desen gepretendeerden Schipper van Gottenburgh hem inde Havenen van desen Staet / ende aldus mede onder het selve verboth bindende bevat / sich aen haer Ho: Mo: hadde se addzesseren / om daer van te wesen ontstagen / gelijck het

het selve oock is geschiet / ende by de respective Memorien ingedient / soo
 vanden Heere Envoyé nevens die vanden Heere Resident vande Croon
 Sweeden / 't selve ver'socht zijnde / naer ingenomen advysen vande Ad-
 miraliteyten / niet segensiaende generalick alle Nederlant'sche Schepen
 in Engelandt / al wierden aengehouden / is het Verbodt desen-aengaende /
 afgedaen / ende sulcx dit Schip met sijn ingelade Masten / gestelt gewoz-
 den in vyzheyt / om syne reyse te vorderen / Dese permissie dan aen het
 gemelte Schip komende / soo was het selve niet in posture om sijn reyse /
 als andere / te vorderen / vermits de meeste Matroosen waren gegaen by
 hare Wyven in de Streect / ende elders in Noort-Hollandt / alwaer der
 selver Familien waren / gelijk den Bevrachter van het Schip ende Eys-
 genaer vande ingheladen Masten / een Coopman was / woonende tot
 Saerдам / ende misschien mede een ghefabriceert Burger van Gorten-
 burgh / vermits desselfs Soon Patroon van het Schip van die Stadt
 was varende / ende aldaer Bozger was / niet al te grooten haest maecte
 om dit Schip voozt te doen varen vpt oozsaecke (soo haer Ho: Mo: Ge-
 deputeerden ondezricht werden) dat geen genoeghsame cautie ende ver-
 seeckeringe koste krygen dat hy wegens de leverantie van sijn Masten
 alhier in Hollandt soude werden voldaan; Dit Schip dan / ende dese in-
 geladen Masten / eerst nevens anderen van gelijke nature ingehouden /
 ende naderhandt weynigh tijdt daer naer ont'slagen zijnde / alles sonder
 eenige bysondere relatie of reflectie op den Staet van Engelandt / soo
 was dat eene afgedane saecke / ende kost den koopman sijn reyse / sonder
 eenige ver'hinderinge / hebben vervolght gehad / soo het hem hadde ghe-
 heft / ende waren haer Ho: Mo: bevoecht / om soodanigen Verbodt bin-
 nen haer Limieten te doen / ende oock / soo het haer hadde goet ghedacht /
 haer vande selve Masten / midts betalende / te dienen / ende dit sonder be-
 kroon van pemandt; Nu haer Ho: Mo: advertentie bekomende / dat
 niet alleenlyck ordze ghegeven was / marc oock effectivelijck daer op
 quam te volgen / datmen ober al inde Havenen van Engelandt / ende in
 de volle Zee arresteerde ende aenhaelde de Schepen toebehoorende den
 Ingesetenen van desen Staet / vonden goet een generael verbodt te doen /
 dat geen Schepen indistinctelick souden mogen in Zee loopen / ende na-
 derhandt eenige Neutralen ver'soekende aen haer Ho: Mo: afsdoeninge
 van 't selve Verbodt / voozt soo veel hun was raeckende / is haer 't selve
 toege'staen / ende daer onder mede op een speciael ver'soek / ghesecundeert
 met de recommandatie vanden Coninghlicken Resident van Sweeden /
 tot dien eynde aen haer Ho: Mo: gedaen / dit gepzetendeerde Sweetsch
 Schip met Masten / ende heeft syne reyse als d' andere Neutralen ver-
 volght /

25

Indische Compagnie/geschreven aenden Coning van Fantijn, waer upt
 het geallegeerde soude consteren / aen welck seggen / soo veel te defereren
 is / als aen dat van Capiteyn Holmes, dat hy ghestien soude hebben een
 ordze ende Commissie van hare Ho: Mog: om alle Engelsche Schepen
 ende goederen te nemen/ het welke alle ghepactiseerde ende gefileerde
 onwaerheden zijn/ om haer rooverpen/ gheweldt/ ende andere onverant-
 woordelicke actien te verschoonen/ ende als suler/ soo lange die Acten in
 originali of authentica formā niet en werden gheerhibeert/ moeten werden
 opgenomen ende gereputeert.

Dit zijn dan de redenen/ die hy Heere Enboyé doozthzenght / waer op
 ghefundeert soude zijn de ordze vanden Coningh ghegeven / ende daer op
 ghevolchde executien tot de vbandricke attacque ende occupatie van
 Cabo Corso, Tacorary op de Custe van Guinea, ende vande Stadt Nieuw
 Amsterdam, Nieuw-Nederlandt, ende 't geene daer aen dependeert op de
 Custe van America; hoe izrelevant/ende buypen pzooposte die zjn/ blyckt
 genoegh upt het geene hier vooren is ghededucert; Het welke by hem
 Heere Enboyé oock wel als soodanich wesende bevoert / soo werpt hy 't
 op een ander boegh/ ende wil justificeren dese gheoccupeerde Plaetsen te
 behooren tot den eygendom niet van desen Staet/maer vanden Coningh
 van Groot Brittannien/ ende seyt eerst dat notoir soude zijn, hoe hy over
 langh gheklaecht soude hebben, door ordre vanden Coningh sijn Meester, dat
 die vande West-Indische Compagnie by surprise, van die plaetse, haer hadden
 meester gemaeckt, ende dat de Subjecten van Syne Majesteit van Groot Brit-
 tannien de gront aldaer gekocht hadden vanden Coningh van die Plaets; De
 gemelte Heeren haer Ho: Mog: Bedeputeerden weten niet dat booz de
 ghegeve ordzes om de Plaets te occuperen opt soodanige sustenue booz-
 ghekomen is / maer wel ter contrarie zijn verscheyden actitaten vanden
 Heere Enboyé booz handen / die met soodanige sustenue in het min-
 ste niet en komen te quadzren / als eerstelick / dat gheklaeght is
 ghelwozden by hem Heere Enboyé dat d' Engelschen belet zijn ghe-
 worden / de plaetse van Cabo Corso te frequenteren / ende hare
 Schepen daer af of uytghehouden / alleenlijck op allegatie dat de op-
 gheroerde belegeringe niet en was sozmeel te Water ende te Lande/
 by aldien nu die Plaetse haer in eyghendom hadde gherompeteert /
 soo soude hy moeten klagen hebben / dat men haer eygen Plaets be-
 legert hadde / ende haer upt haer eygen hielde / maer niet upt een
 Plaets / die / Neutralen competerende / niet sozmelick belegert was;
 Ten anderen in het disput 't welck over den eygendom van dese plaetse

is ghemobeeert gheworden tusschen de West-Indische Compagnie deser
 Landen/ ende de Deensche Africaensche Compagnie / soo heeft hy Heer
 Envoye ghelieft wegens den Coningh sijn Meester te appueren ende
 met syne schziftelike recommandatien te secunderen/ die van Drenemarc-
 hen/ sonder het minste protest ofte vermaen te doen/ dat d'Engelschen tot
 dese Plaetse ernigh recht souden mogen hebben; Nu wordt voorgegeven
 dat inden Jare 1649. d'acquistie soude zijn ghedaen vanden Coningh van
 Festu, ende een Huys ofte Logie ghetimmert, die by de Naturellen van het
 Landt, soude wesen ghedemolieert, ende de Sweeden overgegeven, die daer
 een Fortresse soude hebben ghebouwt drie jaer daer nae, anders wordt niet
 voortgebracht/ ende wert niet geloost dat soodanigh Contract by de En-
 gelschen sal werden geexhibeert / daer by blycken soude haer den gronde
 te competeren / ofte verkost te zijn vanden Coningh van Festu / maer
 mach wel mischien zijn een permissie / om aldaer een Logie te bouwen/
 sulcx die vande Compagnie al van een ouder datum ende opgevolghde
 actuele possessie van twaelf jaren zijn hebbende / te weten in het Jaer
 1637. in allen geballe en heeft de West-Indische Compagnie deser Lan-
 den de possessie van het selve Fort ende Plaetse niet bekomen upt handen
 vande Engelschen / als dadelick sal werden aengelwesen / ende sulcx de
 pzetensie tot die plaetse niet moeten bozderen van die vande West-
 Indische Compagnie / die ter goeder trouwe aen de selve zijn gheraecht/
 eerst by koop / ende naderhandt dooz eene kostelike belegeringe ofte be-
 settinge/ jaren ende dagen geduyt hebbende/ in 't gesichte vande Engel-
 sche/ ende vande geheele Wereldt/ sonder dat opt eenige waerschouwinge
 ofte denunciatie is ghedaen / dat sy daer op eenich recht van epgendom
 hadden ofte pzetendeerden; Maer indien sy op de geene die haer die sou-
 den hebben afhandich ghemaect/ soo 't selve opt is ghebeurt / ghemeent
 hadden opt eenigh recht te hebben/ moesten sy sulcx als doen met renigh
 verbolgh/ ten minsten met eenigh publicq protest / bekent gemaect heb-
 ben/ maer niet naer het verloop van veertien jaren of daer ontrent/ naer
 dat het voornoemde Fort dooz haer met list ende geweldt was genomen/
 eynlick die pzetensie komen fileren. Wyders den titul van acquistie
 der Compagnie niet gemeens hebbende met de pzetensie der Engelschen/
 soo kan die tegens de selve in geene consideratie komen; Want in het
 Jaer 1650. (ende niet 1652) soo is by de Sweeden aldaer een Fort ghe-
 bouwt gheworden/ sonder eenige oppositie ofie contradictie vande Engel-
 schen/ die oock noyt vande Sweeden geepscht ofte ghepzetendeert hebben
 eenigh recht tot dese plaetse / maer wel de West-Indische Compagnie/
 Daer naer soo wanneer in den jare 1657. een swaren Oorlogh was ont-
 staen

staen tusschen de Croonen van Sweeden ende Denemarcken / soo is dese Fortresse by die van Denemarcken vande Sweeden afgenomen / ende naderhandt by Contract van koop by die van Denemarcken aen die van de West-Indische Compagnie deser Landen overgedaen; Dese Plaetse naderhandt by de Naturellen van het Landt dooz macht van Wapenen geoccupeert zijnde / is die wederom naer een swaren Oorzogh tegens de Swarten ende een lange belegeringe gerecupereert geworden; Soo dat noyt de Engelsche dese Fortresse hebben gepossideert gehad / ofte eenich recht of pzetensie daer op ghemoveert dan sedert de onlanghs onrechtbeerdige surpze.

Maer seyt hy Heere Enboyé / hadde dit Fort wegens syne Majest. geeycht geworden (gelijck hy wel siet dat hadde behoort / vooz alle violentie te geschieden) wat hoope van dat te bekomen? dewyle inder waerheyt Syne Majesteit op alle devoiren ende instantien de restitutie van niet een eenigh Schip, noch eenen stuyver weerdigh, aen goet van sijn Subjecten met violentie genomen, heeft weten te bekomen. Dat hy Heere Enboyé alhier wederom de waerheyt gheweldt aendoet / vlijcht upt de restitutie van het Schip de Handmaid by hem Heere Downing ghereclameert / de Chaloupe by Capiteyn Bancker dooz inadbertentie / vooz een Portugeesch Coperken aengetaft / ende ghenomen / gheweest zijnde / ende meer andere saccken ende voozballen alle gheenumerereert in de meergeroerde Deductie vanden negenden October des voozleden Jaers; alwaer met aentwysinge van waer / ende hoe / sal werden ghewonden ghespecificereert ende aengelwesen / dat vande syde van haer Ho: Mog: soodantige klachten kunnen werden gedaen / ende dat die vande zyde van Engelandt t' cenemael sonder fundament werden voozt gebzacht.

Maer hy Heere Enboyé wel wetende dat gheeycht hadde moeten werden die plaetse daer die van dese zyde in vzeedsame possessie van waren / soo daer op eenigh recht pzetendeerden / ende niet met gheweldt heronnen / dat van hun niet ghenomen was / bzenght voozt de saecke van Pouleron, ende seyt dat het selve behoorde gerestituereert gheweest te zijn, al over lange als in het jaer 1622. by Tractaet sulcx zijnde beloofte, ende noch naderhandt door een Tractaet van het Jaer 1654. ende een van het Jaer 1662. ende noch niet te weten het selve gerestituereert te zijn, infererende daer upt een recht / vooz sijn Coningh / om ongeeychte Plaetsen te mogen met geweldt occuperen / ende alsoo dit alsoo voozgesteldt werdt / als of haer Ho: Mo: niet soigneus en waren om haer Tractaten te onderhouden / of

doen onderhouden/ soo dient mede ghespzoocken vanden toestand van dit
 Eylant: Het is waer dat ontrent den jare 1622. handelingen zijn aen-
 gestelt geweest over verscheyden pzetensien ende interessen die de Oost-
 Indische Compagnien in Engelandt ende deser Landen respectivelick
 hadden vooztghebracht/ ende met den anderen te demestieren/ daer onder
 mede was dat vanden eppendom over Pouleron, een vande Eylanden
 van Banda, alle beseten by die vande Compagnie deser Landen/ ende pze-
 tendeerden d' Engelsen dit Eylant hun te competeren; zijnde in gebol-
 ge van 't Tractaet inden jare 1654. met den gewesenen Protector Cromwel
 gemaecht/ alle de saecken die tusschen beyde te demestieren waren / vooz
 wederzijds aengestelde Commissarisen geventileert/ ende by arbitragie
 ende uptspraecke afgedaen/ ende dit Eylant Pouleron d' Engelsen toe-
 gewesen; dit geschiet wesende/ zijn aenstonts aende Engelsen ter han-
 den gestelt alle de noodige ordzes om possessie van 't voozschrebe Eylant
 te gaen nemen tot haer volle contentement/ ende absolute satisfactie;
 edoch hebben sy genegligeert sulcx in 't werck te stellen / in consideratie
 vande onkosten ter saecke van dien / te suppozeren / ofte uyt andere in-
 sichten/ haer Ho: Mo: onbekent / nader hant wederom nieuwe disputen
 ontstaen zijnde / over het aenhalen van eenige Schepen / die in belegerde
 of te Water besette byandelicke Plaetsen waren ghedestineert / soo zyn
 die alle by een minnelick accommodement inden Jare 1659. afghedaen
 tot onderlingh contentement/ in soodanige termen ende manieren/ als de
 handeling mede brenghet/ met een moztificatie van alle pzetensien/ scha-
 den ende insurien van wederzijden / In de herstellinge vanden Coningh
 daer op volgende / soo koste niet wel gevoechlick op een Tractaet met de
 Cromwels gemaecht de restitutie gheschieden / ten ware het selve by den
 Coningh wierde op nieuw gheconfirmereert / de moztificatie boven ghe-
 roert bekrachticht ende gedeclareert by des Coninghs hant ende Zegel/
 aen wien men het selve soude overgeven / op dat men verseeckert soude
 wesen het vooz solutie strecken soude/ ghelyck daer over verscheyden han-
 delingen zijn aengesteld tusschen Commissarisen van syne Majestejt
 ende de extraordinaris Ambassadeurs van haer Ho: Mo: in Engelandt/
 soo dat daer over is gheconventieert / als in het Tractaet selver bevonden
 wert / soo dat alles wat te vooren soude mogen wesen ghepasseert in geen
 consideratie en komt / als by het leste Tractaet gedetermineert wesende/
 ende kommen haer Ho: Mo: haer erinneren dat naer de uytwisseling van
 de respective Ratificatien / soodanige pzoontitude is bygebzacht gewor-
 den/ om in dit poine te boldoen/ dat syne Majestejt betuycht heeft by des
 selfs Missive in date den 22 Januarij 1663, aen haer Ho: Mo: geschre-
 ven/

ben/daer inne volkomentlick te wesen vergenoechte / ende verklaert / dat
 gelijck haer Ho: Mo: de eerste zijn geweest om het Tractaet te voldoen/
 by de laetste soude zijn om het te contravenieren; Wyders is daer op ge-
 volght / dat de geene die de possessie souden komen nemen van die plaetse
 haer addrefferende aende Regieringe in Indien / exhibeerden d'Acte
 van authorisatie des Coninghs/ soodanigh bemoest/bemeuselt ende toe-
 ghestelt / dat men redenen hadde om te twijffelen / of dit wel soodanigen
 Acte soude mogen wesen / vermits men gewoon is soodanige Acten wel
 te bewaren/ expresselick daer toe soo booztgebracht/soo men presumeert/
 om een wepgeringe van 't selve Eplandt over te geven/te bekomen/ ende
 als dan daer op nieuwe plaintes ende pzetensien te fileren / 't welck
 daer upt te meerder komt te blycken/ dat men tot Londen heeft ghespar-
 geert/ om de gemoederen aldaer te inciteren/dat de overgifte van't booz-
 schrebe Eplandt was gherefufcort / sonder dat men daer of aldaer cen-
 ge kennisse ofte tydinge hadde/ oock koste hebben / echter die bande Re-
 gieringe in Indien willende boozkomen alle sinistre interpretatie / heb-
 ben de overgifte van Pouleron gepresenteert / onder die conditie / dat by
 d'Engelschen valablement soude werden verklaert / dat de geexhibeerde
 Acte des Coninghs in oprechtigheyt ende inder waerheyt / soodanigh
 was/ ende als volgens het Tractaet wierde gherequireert; waer over
 dan gheconvenieert zijnde / ende sulx alles bereydt / om de overgifte te
 doen/ de deperches verberdicht / ende de ordres gegeven/ soo is niet een
 Engelsch Schip / of Man geweest / om het selve Eplandt te ontfangen
 ende de possessie daer van te gaen nemen / soo dat het alleenlick d'Engel-
 schen te imputeren staet / dat de possessie van het Eplandt noch niet en
 hebben genomen; zijnde de boozsz ghevoeghlyckheyt dooz de Bedienden
 bande gemelte Oost-Indische Compagnie deser Landen gepleecht / on-
 aengesien noch een ander notabel defect / directelick regens den teneur
 van 't boozsz vijftiende Artickel van 't Tractaet / 't welck men al mede
 upt bydeliebentheyt / over 't hooft gesien heeft.

Wyders seyt hy Heere Envoyé dat de saecke van Nieuw-Nederlands
 vreemt van een surprise soude zijn; alsoo die streeck Landts ghelegen soude
 wesen binnen het district van het Oatroy van Nieuw-Engelandt, ende dat de
 Hollanders aldaer by ghedoogen gewoont souden hebben, ende dit precarium
 hun van jaer tot jaer onder seeckere conditie soude wesen aengesicht, ende
 dat door nieuwe incur sien ende provocation, 't sedert het leste Tractaet sy die
 swarigheyt hebben op den hals ghehaelt; Doozwarc soo eenige aenwysin-
 ge of descriptie van dese incur sien ende provocationen souden moeten wer-
 den

den ghedaen / vermeenen de op-ghemelte haer Hoogh Mo: Gedeputeerden dat die van de eygen nature souden zyn / die het Schaep te laste wierde gheleydt / van dat het onder strooms ghedzoncken hadde / ende soo de Riviere ontroert / dat de Wolff onklaer water moeste dzincken / ende sulcks actie ghenoech / om het onnoosele Lam te verscheuren / ende op te eeten / waer in dese provocatien ende incursten souden hebben bestaen / waer / by ende op wien ghepleecht / en werdt niet ghesecht / gelijk oock ghelooft werdt niet ghesecht te konnen werden / als misschien noyt gheweest zijnde / in allen ghevalle noyt pers daer over voort ghebzacht of reparatie versocht wesende / gelijk volgens den teneur van 't beertiende Artijckel van 't Tractaet / die den Heere Envoye selber aen dit Artijckel is gevende / hadde moeten geschieden / soo werden vertrout die alle versiert te zyn. Gelijk mede niet te passe komt het gheallegeerde / wat jura belli men albaer te Lande gebzuyekt / delwyle d'ozze tot de surprize ende bypandtycke occupatie upt Europa gekomen / ende by den Coningh ghegeven is / ende de macht tot de executie van dien / upt Engelandt derwaerts gesonden / gelijk van het ghedoogen of precarium , ende dat sulcx van Jaer tot Jaer soude wesen aengeseyt / geen bewijs voort ghebzacht werdt / ende geen possessie by ghedoogen of precarium gepsesumeert en wert / maer die sulcx wil allegueren het selve moet bewysen / ghelyck tot een evident bewijs streckt van een absolute ende geen precaire possessie / dat volgende de provisionele Limijt-schepdinge in die quartieren tusschen de Subjecten van Engelandt / ende die van desen Staet opgerecht / elck in sijn district ingeboert heeft / ende geuseert soodanige Wetten / Costumen ende Usantien / als volgens het naturel van elcke Natie yder goet ende geraden gebonden heeft / ende elck gehadt eene absolute ende van den anderen geseparcerde Regieringe en Justitie / ende dit niet jegenstaende wel eenige Nederlanders onder de limiten vande Engelschen / of vice versa Engelschen onder de limiten vande Nederlanders sich mochten komen te vinden / of geretireert te hebben / ende te onthouden. Dese possessie is vande Nederlanders van over de veertich ende vijftich jaren / zijnde de langhsten tijdt dat dooz possessie eenigh recht of besit bekomen wert / ende namentlick de Stadt ende Fortressen van Nieuw Amsterdam over de veertich Jaren / ende vande Fortressen Oraigne ende Asopus van over de vijftich jaren / alle met hare aenhoorige Landen ende districten / ende hebben d'Engelschen tot hare districten ende possessie / te weten Nieuw Engelandt , anders geen recht / als die van dese spde tot Nieuw Nederlandt , te weten het recht van occupatie / dooz dien dese Landen wildt / woest / ende onbewoont zijnde / als niemantd toekomende / cederen aen

aen diese komt te occuperen ; soo hebben d'Engelschen Nieuw Enghe-
landt gheoccupeert / ende in possessie ghehouden / ende die van dese zyde
Nieuw Nederlandt, ende kan dat tot geen recht strecken/voorz de Engel-
schen / dat den Coningh in sijn Vrieten van Octrop de Limiten vande
Engelschen soodanigh komt te expresseren/dat daer binnen oock de pos-
sessien vande Nederlanders werden ghehouden / soo weynigh als aende
possessie vande Engelschen prejudicieren kan/dat misschien haer Hoogh
No: in hare Vrieten van Octrop komen te exprimeren soodanige Li-
miten daer binnen dat de possessie vande Engelschen soude mogen zyn/
fuler dat soo langhjarige possessie ende besit / de Nederlanders een in-
disputabel recht is toehzengende / het welke met geen schyn van eenigh
recht / in controversie kan werden getogen ; in allen ghevallen / by aldien
den Coningh van Groot Brittannien eenigh recht daer ontrent hadde
ghehadt / soo soude hy ten tyde van 't Tractaet het selve hebben moeten
moveren ende referberen ; te meer vermits by het vijftiende Artijckel
van het Tractaet alle soodanige actien ende pzetensien werden gemozti-
ficeert.

Op de Replicque die hy Heere Envoyé is gevende / dat het vijftiende
Artijckel van het Tractaet maer soude mortificeren saecken van plonderinge,
Zee-rooveryen, ende niet van erkennisse van Landen ende Jurisdictien ; 't selve
verifierende met het exempel van *Thoma: Lauwer* ; reclamerende eenige Lan-
deryen ghelegen in Zeelandt ; Dient dat dit ende diergelijke exempelen
hier geensints te passe en komen / als zijnde particuliere disputen ende
Processen tusschen Subjecten ende private Personen / spruytende upt
erffnissen / Contracten ende diergelijke over goederen gelegen in des
eene of des anderen indisputable teytorien / die niet verstaen zyn ghe-
wozden onder de generale mortificatie ende abolitie van 't vijftiende
Artijckel van het Tractaet / begrepen te zyn / maer wel ter contrarie soo-
danige pzetensie als den Coningh van Groot Brittannien / soo eenige
ghadt mochte hebben op Nieuw Nederlandt, Cabo Corfo, of diergelijke/
het welke daer upt eidentelick is blyckende/dat ghelijck recht wegens
den Coningh gepzetendeert wordende op het Eplandt Pouleron, 't selve
vande generale abolitie wert geerimeert, ende gesicht dat met de resti-
tutie van het selve Eplandt / alle andere actien sullen wesen ghemozti-
ficeert / daer upt dat die mortificatie moet werden verstaen / van rechten
ende actien die van soodanige nature zyn / als die is / die hier gheexci-
piceert werdt / te weten tot Pouleron, dat is tot Landen / Forten ende
Jurisdictien / ende sulcks den regel gheconfirmceert wordende dooz de
exceptie

exceptie in de voorszallen niet geexceptieert zijnde / soo moet dooz het exceptieeren vande actie op Pouleron, den generalen regel der abolitie ende moztificatie tot d'actie op Nieuw Nederlandt, soo eenige mochte hebben getweest ende diergelijche / oock verstaen werden applicabel te zijn / ende staet te gzyppen.

Ende wat aengaet dat inwerpt de actie vande Françoysen, in Guajana, dient hier niet ten propooste / ende of al eenige gelijkheyt daer in mochte wesen / als misschien niet ghebonden sal worden / soo is dat een werck 't welck tusschen den Coningh van Franckryck / ende haer Hoogh Mo: staet te demesteren / ende hem Heere Enboye niet en raecht / als gheen Procuratie of last daer toe hebbende vanden hooghst-gemelten Coningh van Franckryck.

Wydere soo komt hy Heere Enboye tot het ghepasseerde ontrent Cabo Verde, het occuperen van de Fortresse aldaer, de actien van Capiteyn Holmes, dat op de klachten daer over gedaen, belooft soude zijn, naer te nemen informatie, justitie te sullen doen, dat het veerthiende Artijckel van het Tractaet twaelf Maenden daer toe was gevende, ende dat echter naer ses of seven Maenden resolutie genomen was, een considerable macht vanden Staet derwaerts te senden, ende sulcks ghecontravenieert het Tractaet; vande actien van Capiteyn Holmes is hier vooren meer gesproocken / ende wat satisfactie haer Ho: Mo: hadden te verwachten ober de geweldtadigheeden ende vbandelijche aggreessie vanden selven Holmes, is af te nemen dat op de klachten van het gepleghde op de Riviere Gambia, het nemen van het Fort Sint Andries, 't Eylant Boavista in het Jaer 1661. niet tegenstaende specificque toefegginge vanden Coningh van satisfactie / straffe ende restitutie / op des selfs retour / niets en is ghevolght / ende ober de occupatie van Cabo Verde, gheene de minste toefegginge koste werden gheobtineert van reparatie / restitutie ende satisfactie / maer dat ghebuprigh bleef inhereren in de generaliteyt van woorden / van te sullen doen / naer te nemen informatie / wat billick ende recht is; Waer op hare Hoogh Mo: geene gherustheyt en kosten nemen / te meer / dooz dien de Plegers van dese hostiliteyten / voozgaben / van met meerder macht te sullen werden gesticht / Zoo hebben haer Hoogh Mo: volgens het natuylick recht / dat leert alle gheweldt met gheweldt af te keeren / ende om dooz te komen alle verdere plunderinge / berouwinge / vbandelijche infestatiën ende occupatiën van Fortren ende Plaetsen / goetgebonden eene considerable macht derwaerts te senden / ende hebben wyders een

Syn

volght / in alle het welke niet een eenige circumstantie wert ghebonden
 die aen pemandt ter Wereldt eenige offensie kan gheben / Soo men nu
 wil compareren het doen van haer Ho: Mo: met het geene ontrent dien
 eygen tijdt genoeghsam van de selfde nature by den Engelschen is ghe-
 pleeght / men sal bevinden / dat die wel van andere consideratie zijn /
 Want in Engelandt een generale embargo (als men het aldaer noemt/
 ende om geringe oorzaecke ghewoon is te decreteren) of beslach van
 Schepen wesende ghedaen / soo dat geenige mochten in Zee loopen / zijn
 onder het selve mede bevat getwerden ettelycke Nederlandsche Schepen
 Zeyl-reede leggende op de Riviere van Londen / soo dat het immers haer
 Ho: Mo: vyz ghestaen heeft / op dien eygen tijdt / het selfde recht in den
 hare te exerceren / ende te verbieden den uptvoer van Masten en dier-
 gelijcke / soo wel / als den Coningh in sijn district / het uptloopen van al-
 lerley Schepen / en of wel op de sollicitatie vanden Ambassadeur van
 desen Staet / permissie bekomen was vooz de opgeroerde Nederlandsche
 Schepen / omme hare reyse te verboyden / soo heeft dat maer ghe-
 streckt / om meer andere in het net te krygen / gelijk geschiet / ende dade-
 lick daer op gedecreteert is / de generale aenhalinge / ende zijn dese eerste
 Schepen nevens d'andere op Zee / ende elders bekomen / oock gheraeckt
 onder die geene / die men tot beuyt is maeckende / daer ter contrarie haer
 Ho: Mo: niet jegenstaende al advertentie hadden van het aenhalen / ende
 opzengen vande Schepen toebehoorende de Subjecten van desen Staet /
 ende sulcx wel op den Engelschen / by retozste hadden konnen gaen / dit
 ghezetendeert Schip van Gottenbozch met sijn ingheladen Masten /
 hebben laten in Zee gaen / ende sijn voozgenomene reyse beboyden / tot
 een haerblijckelick tepcken dat der selver intentie ende vooznemen noyt
 gestreckt en heeft / op het meergemelte Schip / ofte ingeladen goederen /
 pets bysonderlick te attententeren / het welck voozwaer veel verscheelt
 vande pceduren op dien eygen tijdt in Engelandt ghehouden / daer de
 Schepen van de Subjecten van desen Staet / dooz een generael Verbodt /
 niet alleenigh in hare reyse ecnige weynige dagen verkoz / maer selfs
 t'eenemael berooft / ende tot beuyt ghemaeckt zijn ghewerden / Ende is
 hier uyt af te nemen / met hoe weynigh fundament de pceduren van
 de Engelsche ende d'eerste rupture in Europa konnen wozden by haer
 gesustificeert / dewyle dese actie als een van de voozneemste reden / tot su-
 stificatie / by gebzacht / bevonden wert soo sribool te zijn.

Wpders soo stelt by Heer Enboye mede als een oorzaecke van offen-
 sie / dat hy laborerende tot een Reglement , ontrent het stuck van Commer-
 cie,

cie, ende daer toe een project overghegeven hebbende, daer op geen antwoorde en heeft kunnen bekomen, welck verhael gantsch vzeint voozkomt / aengesien hem Heere Envoyé vooznoemt niet onbekent kan zijn / hoe seer wegens haer Ho: Mo: gheduyrigh is gelaboreert gheworden / om een vast reglement op de Commercie ende Tractact van Marine / op dat men weten soude over al / waer naer men sich hadde te reguleren / maer het isser soo bezre van daen geweest / datmen soude willen hebben gemaect een generale ordze ende reglement op de Commercie / dat als hem Heere Extraordinaris Envoyé afghevzaecht is gheworden / of hy oock last ende pouvoir hadde / om 't selve te adjusteren / hy verklaert heeft sich daer toe niet te kunnen inlaten / ende alsoo sijn overghegeven pzoject sich maer was extenderende tot particuliere gewesten in Indien ende daer ontrent / alleen buyten Europa / daer nochtans notoiz is / dat de distantie van Plaetsen gheen veranderinge van recht kan maecken / ende dat buyten Europa recht is / daer binnen oock moet stant gzyppen / soo is ter dier oozaecke swarigheyt gemaect / omme tot een adjustement op het gepzozoneerde pzoject te treden / dat niet generael soude zyn ende over al plaets hebben.

Woorders seyt hy Heere Envoyé tot justificatie vande violente occupatie der meer-ghenoemde Plaetsen / dat die toekomen de West-Indische Compagnie, die meer als twintigh Schepen vande Subjecten van Engelandt soude hebben ghenomen, ende die seer qualick ghetraecteert, het selve extenderende met een styl van schyppen / die meer in Romans als in Geschziften van Ministers van Coningen ghebonden werdt; daer op dient / dat het een onwaerheyt is / 't gene hy seyt van 't nemen van twintigh Engelsche Schepen / ende het quaet tractement den Engelschen aengedaen / ende kunnen ter goeder trouwe seggen / noyt pers voozgekomen te zyn / ofte geklaeght te wesen / over het nemen van Schepen / waerlich Engelschen toekomende / maer wel van Lozrendzaepers / Subjecten van desen Staet / die onder ghesabziceerde namen haer de Wetten ende Reglementen vanden Staet hebben ghetracht te ontrecken; in allen ghevalle die saecken vooz date van 't meer-gemelte Tractaet voozgeballen / ende daer hy gereguleert zynde / ghelijck den gemelten Heere Extraordinaris Envoyé selber bekend / ende die daeromme oock op de Uyste van pzetensien ghevzacht heeft / soo kunnen de selve over sulchs mede alhier niet dienen ende gheallegeert worden vooz eene wettrige oozaecke tot justificatie vande violente attacquen ende occupatien vande Fortressen aldaer.

De tweede reden seyt / dat of wel sedert het Tractaet geen Schepen genomen, echter de Commerciën aende Engelschen, belet soude zijn geweest; daer op dient geremarqueert dat onaengesien ghemelten Heere Envoyé doozgaens impresse tracht te gheven of een gheduprige rooverpe ende nemen van Schepen ende goederen op de Engelschen by haer Hoogh Mo: wierde gefoveert / hy echter alhier bekent / dat geene Schepen sedert het gemelte Tractaet zijn genomen / welke ronde confessie vanden meergemelten Heere Downing grootelijck tot voordeel van haer Hoogh Mo: ende tot justificatie van hare rechtvaerdige saecke genomen wert. Ende belangende het belet / dat die vande Engelsche Natie in hare Commercie soude wesen gedaen / werdt 't selve wel expresselick ontkent / ende sal sulcx den Rechte ghenoech zijnde / noyt bewesen werden / maer wel is waer dat op eenige Plaetsen / met de welke die vande Oost- ende West-Indische Compagnien deser Landen in Oorlogh waren / ende waer vooren de nabale machten vande selve Compagnien haer waren bevindende / het inloopen vande Engelschen met hare Schepen inde selve Plaetsen is belet geworzen; Ende al hoe wel sulcx met goet fundament kan werden staende gehouden / ende conform is de maxime by d' Engelschen selfs / soo inde voorsz Gewesten als elders vooz desen vast ghestelt / ende te meermalen metter daet ter executie ghelept / hebben echter haer Ho: Mo: omme aenden Coningh van Groot Brittannien overbloedichlijck te doen blijcken / dat sy geensints genegen zijn de Ondersaten ende Ingesetenen tegens Syne Majestepts Subjecten te patrocinieren / ende te stryven / niet alleen in saecken waer inne sy de voorsz Syne Majestepts Subjecten notozlick moghen hebben verongelijckt / maer oock selfs niet in desen / daer de saecken in allen gevallen vooz disputabel moeten werden ghehouden / goetgebonden by der selver Resolutien in dates respectibe den vijftden Junij ende 25 September des verleden jaers aen de Grinteresseerden inde bewuste Schepen de Luypaert, Hoopewel, Charles, Jacques ende Maria, &c. waer over alleenlick gheklaecht wert / dat in hare Commercie belett / ende van belegerde Plaetsen afgewesen souden zijn / dooz die vande Oost- ende West-Indische Compagnien respectibelick te doen gheven satisfactie. Maer dat die violentie die den meer-gemelten Heere Envoyé daer by voeght waerachtich soude wesen / ende daeromme den Rechten ghenoech gheverifieert / om dat hy seyt daer over van tijdt tot tijt geklaeght te hebben / is niet aennemelick / vermits geene valable verificatien zijn om cenigh seyt te bewysen / het overgeven ende doen van klachten van eenigh Minister.

De derde reden seyt / vande publicatie die door de Ministers vande ghemelte West-Indische Compagnie ghedaen soude wesen, dienende tot seclusie van alle andere Natien vande Custe van *Guinea*, dat niet jegenstaende de ghedane klachte, geen dis-adveu of satisfactie daer over soude wesen ghedaen; daer op dient / dat hem Heere Envoyé dooz ordze van haer Ho: Mog: ter handen gestelt is eene gheraisonneerde Antwoorde in date den achtsten October des voorszeden Jaers / op des selfs ingeleverde Memorie vanden veertienden Augusti daer bevoorens / inhoudende de klachte die ter saecke van dese was doende over seckere Remonstrantie ofte protest by den Directeur Generael Johan Valckenburgh in *Guinea* in *Julio* des Jaers 1663. gheinsinucert aen Franchoys Selwijn Agent vande Engelschen in *Cormantijn*, waer by den ghemeiten Heere Envoyé sustinneerde dat ghepzetendeert wierde de gantsche Custe van *Guinea*, ghe-naemt/soo by sept/de Goudt-kuste ende d'aenhoorige Plaetsen/ mitsgaeters alle Commerciën op de selve aende *Nederlanders* alleen te competeren met exclusie van alle andere Natien / ende particulierlyck vande Engelschen/*Sweedens* ende *Deenen*/Ende werdt inde voorsz Antwoort by haer Ho: Mo: wel dupdelick ghesecht / naer dat ghedient waren van het boven-gheroerde protest ende contra - protest van den Engelschen Agent / ende examinatie van alle het selve/ dat haer niet sonder verwonderinge voozghekomen is / datmen vande syde van *Engelandt* naer het verloop van jaer ende dach eenige doleancien inbrzenght op een simpel Geschyfte / naer dat bekent ende openbaer geworpen was / dat de Subjecten van *Syne Majesteit* niet met Geschyften alleen/selfs al langh vooz date van het voozgeroerde protest / maer oock naderhant met openbaer gheweldt ende hostile actien aen haer syde hebben trachten te effectueren / ende oock soo veel in haer was/metter daedt ter executie gelept / eben dat selve 't welck als nu voozgegeven werdt dooz den vooznoemden Valckenburgh by 't voorsz Geschyft gepzetendeert te wesen; al-hoe-wel haer Ho: Mo: naer examinatie van het voorsz protest / bevinden dat by de conclusie van dien/daer toe selfs niet en wert gecontendeert ofte enige insinuatie gedaen/van dat d'Engelsche Partie de voorsz geheele Kuste soude hebben te rupmen/ende alle Traffyeg op de selve te abandonneren/ghelijck als dooz de Subjecten van *Syne Majesteit* tegens die van desen Staet al langh te vooren/te weten/in den *Jare* 1661. is geschiet/namentlick als op den twaelfden *Marthij* des selben Jaers drie *Porzloghschepen* ende twee *Fregatten* voercude de *Wlagge* van *Syne Majesteit*/ghekomen zijnde vooz *Cabo Verde*, op de Kuste van *Africa*/den *Capiteyn Holmes* commanderende dese *Vloote*/ gesonden heeft drie *Personen* van conditie

conditie aen Hendrick Willemsz Cop, Commis bande meer-ghemelte
 West-Indische Compagnie deser Landen aldaer doormaels zijnde /
 welke voorsz Personen / uyt den name ende door last vanden gemelten
 Commandeur ende Capiteyn Holmes, den voornoemden Commis Cop
 aengeseyt hebben / dat hy Holmes voornoemt erpzeffe oorde hadde vanden
 meer-hoogst-gedachte Coningh van Groot Brittanniën / om aen allen
 ende een peder van wat Partie die oock mochte wesen/bekent te maecten/
 dat het recht om te varen ende te trafficqueren op de Kuste van Africa
 van Cabo Verde af / tot Cabo de Bonne Esperance toe competeerde aen
 syne Majesteit alleen / met seclustie van alle andere Partien / insinue-
 rende dienvolgende den voornoemden Commis Cop, dat hy de saecke
 daer nae soude hebben te schicken / ten eynde binnen vyf of ses Maenden
 uytterlick de voorsz Kuste by de Nederlanders mochte werden ont-
 rupmit: Waer op haer Ho: Mog: genoeg geacht hebben 't selve by Mis-
 sive van date den 28 Julij des Jaers 1662. ende door der selver Extra-
 ordinaris Ambassadeurs doenmaels in Engelandt wesende / aen syne
 Majesteit te representeren / met versoek van disadveu / ende dat de sel-
 ve verbers soodanigen oorde soude ghelieven te stellen / ende die voorsz-
 ninge te doen / dat de voorsz insinuatie met gheene septelickheden soude
 mogen werden bekrachticht / gelijk oock syne Majesteit door des selfs
 Missive aen haer Ho: Mog: gheschreven den 24 Augusti daer aen vol-
 gende / die actie in effecte ghedisadvouert heeft / met toefegginge / dat hy
 syne Majesteit soodanigen oorde gestelt / ende die voorsz ninge gedaen
 soude werden ten eynde de voorsz saecke niet en quame te hebben eenigh
 ghevolch / sonder dat nochtans daer op de restitutie van het afgenomen
 Fort Sint Andries is gevolcht / niet jegenstaende de iterative minnelijcke
 ende niet te min serieuze versoeken / ende interpellatien daer toe aen syne
 Majesteit ghedaen; Soo men nu verbers gaet confereren de actie van
 Holmes jegens de ghedaene insinuatie van Valckenburgh, soo sal men be-
 binden dat in die bande eerste inder daer resideert het gene daer van men
 klaeght dat soude inhouden die bande leste / die nochtans wel ingesten
 zijnde / sulcx niet was innehoudende / maer wel dat hy wederzijts gesust-
 neerde over het privatif recht tot de voorsz Custe ende tot alle Naviga-
 tie ende Commercie op de selve is renvoyerende aende kennisse ende de-
 terminatie van wederzijds Heeren Superieuren / ende niet en conten-
 deert tot het totael delogement bande Engelschen in die Gewesten; ge-
 lijk daer op geen dadelickheden zijn gevolcht / als wel op die insinuatie
 gedaen door den gemelten Capiteyn Holmes; soo als alle 't selve breeder
 gededuceert wort gebonden in haer Ho: Mog: Antwoort van den acht-
 sten

sten October lesleden / zijnde aldaer in specie op 't geene den ghemelten Heere Envoyé hadde gelieft te allegueren / dat inde boben-geroerde protestatie vanden Generael Directeur Valckenburgh soudent influeren eenige incivile termen / chocquerende de boben-ghemelte drie Patien / by haer Ho: Mog: aengewesen dat de selve by wat meerder reden hadden dien-aengaende over de ingrediënten van het contra-protest vanden ghemelten Agent Selwijn, soo ten aensien vande materie/als ten aensien vande aenstootelicke ende insolente termen daer inne ghebruyckt / te doleren/ ende reparatie te versoeken / als die vande Konale Compagnie ghehad hebben/ omme over de boozsz remonstrantie vanden meer-gemelten Directeur Generael Valckenburgh aen Synne Majesteit / ende dooz middel van de selve aen haer Ho: Mog: klachtigh te vallen/ ende konnen haer Ho: Mog: haer niet ghenoech verwonderen/ hoe by Heere Envoyé dese saecke wederom komt op te halen / ende tot een oozsaeck vande hostile aggrèssie te allegueren / als soude daer op noyt eenigh dis-advou soo de saecke sich soodanich hadde toegedragen/gegeven zijn/ daer het contrarie upt het vooren-verhaelde ende de meergeroerde antwoorde van haer Ho: Mo: vanden achtsten October voornoemt is blyckende.

Ten vierden werdt gheseyt / dat den Coningh van Fantijn sich door een somme Gouts, hem by de Nederlanders gegeven, versien hebbende van alle Wapenen, gemoveert soude zijn geworden om het Casteel van Synne Majesteit tot Cormantijn in die quartieren te verrassen, daer op dient booz eerst / als meermalen hier vooren is gheremarqueert / dat by Heere Envoyé seer qualick/de tyden uptreackent/want de tydinge of de klachte over 't boozschrebe geallegeerde vande Coningh van Fantijn en is in Engelandt niet gearibeert / dan lange naer dat Cabo Corso dooz ordze van Synne Majesteit albereyts seftelicck / ende met geweldt ingenomen was / ende sulcx veel maenden/ jae mogelick een gheheel Jaer naer date dat Synne Majesteit albereyts ordze ghegeven heeft ghehad/ tot het attacqueren ende nemen van Cabo Corso, ende Nieuw Nederlandt, ende over sulcx dese actie ofte tydinge als nae gekomen zijnde/ geen oozsaeck kan zijn gheweest tot het geven van soodanige ordze/ want de tydinge van dese pzetense actie is eerst in Augusti gearibeert / ende de eerste Memorie by den Heere Envoyé daer over ingedient den beerthienden der selver Maent / daer Cabo Corso al in Mayo te vooren byantlick gheattacqueert ende ingenomen was; Sulcx dat daer upt blyckt hoe lichtelick die geene die onrechtvaerdige actien met onwaerachtige middelen trachten te verschoonen/ haer selven komen te verstricken/ soo bezre datmen opperaeyte dingen

gen stelt tot oorzaecke van actien waer toe de oorzeg notozlick uytgege-
 ven zyn eer men advijs hadde / jaer / eer men / naer eygen confessie ende ge-
 poseerde advijs konde hebben / dat soodanige opgeraepte dingen souden
 wesen voozgeballen ; Ende wat aengaet de saecke selfs / soo is het sooda-
 nigh daer mede gelegen / dat inde schziftelijcke Antwoort by Synne Ma-
 jesteyt van Groot Brittanien ghegeven op verschepden pointen aen de
 selve voozghedzagen dooz haer Ho: Mo: ordinaris Ambassadeur in 't
 vierde in oordze gheseyt wert / dat den Directeur Generael vande West-
 Indische Compagnie deser Landen vooz seftigh bendijs goudt de Na-
 turellen van 't Landt ende namentlick den Coningh van Fantijn soude
 hebben betwoogen / om het Fort Cormantijn af te loopen / ende hem tot
 dien eynde geassisteert ende versten met een goede quantiteyt Musquet-
 ten / Bospoeder / ende andere gereetschap ; waer op by haer Ho: Mo: by
 der selver Deductie in date den negenden October lesleden is tot ant-
 woort toegheboecht een Verklaringe in alle oprechtigheyt ende sinceri-
 teyt / dat de selve geensints konden gelooven dat de Nederlantische Natie
 haer tot sulcken actie soude hebben uytgelaten / ende indien 't selve ghe-
 poseerde bevonden wierde de waerheyt consozm te wesen / dat haer Ho:
 Mo: daer ober aen Synne Majesteit souden doen gheben behoorzijcke
 satisfactie / ende gelijck sy bebooren versocht hadden gedient te zyn van
 de betwysen ende verificatie van die actie / alsoo die gheloochent wierde /
 Soo is daer toe geene de minste pzeube Wegens Synne Majesteit of des
 selfs Minister alhier overgelevert gewozden / zijnde het eene impudente
 ontwaerheyt dat hy Heere Envoyé opt eenige pzeube soude hebben ober-
 gelevert vande geallegeerde opmaeckinge vanden Coningh van Fantijn
 met 't geene verders daer by seer odieuuslyck geseght wert / hebbende noyt
 pets gheerhibeert dan een simpel advijs vanden Engelschen Agent tot
 Cormantijn , die sulcx was overschryvende / niet allcen sonder eenige de
 minste pzeube / maer oock selfs sonder eenige solide allegatie van rede-
 nen van wetenschap ofte circumstantie / waer uyt men met eenige waer-
 schynlichheyt het selfde soude kunnen opnemen. Ende nademael haer
 Ho: Mo: te respectueuse sentimenten gehadt hebben vooz den Coningh
 van Groot Brittanien / om te konnen in hare ghedachten laten vallen
 dat Synne Majesteit sulcx sonder eenigh advijs uyt die Quartieren by
 sich selven soude hebben ghesingeert / ende gelast haer Ho: Mo: met so-
 danich eygen verdichtsel te beschuldigen / soo is het oock notoir / dat het
 voozsz geerhibeerde advijs Synne Majesteit niet en kan stellen in termen
 om de voozsz versochte exhibitie ende overleveringe van pzeuben te kon-
 nen declineren / of negligieren / ende echter op de saecke selfs nader urge-
 ren

ren ende insteren / Ende hadde boben dien / den meer-ghemelten Heere
 Envoyé wel behooren te weten / wat gheloof by haer Ho: Mog: konde
 meriteren den voornomden Engelschen Agent tot Cormantijn, naer dat
 hem van deser zyde aenghewesen waren des selfs impertinentien / on-
 waerheden ende extragavantien / ghepleecht in een publicq Geschryfte
 vooz desen aen hem Heere Envoyé copielick behandicht / Ende by aldien
 men soodanige advisen ende advertentien dadelick soude aennemen / soo
 hebben haer Ho: Mog: wel meerder fundament ende redenen gehad tot
 klachten ende doleantien / dewyle dooz het schryven niet van een parti-
 culier Agent alleen / maer vanden Gouverneur / ende Raden van Indien
 upt Batavia gheadverteert worden / dat d'Engelschen met den Obersten
 van Bantam een Contract ende Ligue souden hebben opgerecht / om ghe-
 samentlick ende met ghemeene macht de Stadt Batavia te Water ende te
 Lande te belegeren ende atracqueren / daer toe den Coningh van Groot
 Brittanien twintigh Oorlogh-Schepen furneren soude; ende al-hoe-
 wel het selve advis noch al eenige notable ende considerable omstandig-
 heden was behelsende / soo hebben echter by faulte van suffisante pzeu-
 ven haer Ho: Mog: alle 't selve niet weerdich gheacht / omme eenich-
 fints tot fundament van eenige doleancie aende Engelschen te werden
 vooztgebracht / het welck gheconfereert wordende met het voozgaende /
 klaerblyckelick vooz oogen stelt / dat soodanige klachten niet en kunnen
 of behooren vooztgebracht te werden / ten zy gheaccompagneert met va-
 lable pzeuben / soo als hy Heer Envoyé sulcx oock selfs wel schijnt te
 verstaen / vermidts hy seyt daer van eenige bewysen sedert ghecommuni-
 ceert te hebben aen haer Ho: Mog: / het welke wederom eene manifeste
 onwaerheyt is / te weten dat hy opt of opt eenich het minste bewijs daer
 van heeft gheexhibeert ofte overgelevert / niet segenstaende soo de
 saecke inder waerheyt soo was geweest / hy die wel hadde kunnen recou-
 vzeren / ghemerckt sedert verscheyden Schepen upt die Gewesten zijn
 overgekomen / ende sulcx alhier om de Werelt te bedriegen / ende te blint-
 hoeken / het onwaerachtigh ende ghesabzeerde voozgeven ontrent den
 Coningh van Fantijn / met noch een manifeste onwaerheyt van te heb-
 ben de pzeuben daer van gecommuniceert / getracht wort te justificeren /
 Ende gelijk 't geene ontrent dese saecke in consideratie komt een questio
 facti zijnde / daer alles op de verificatie ende pzeuben aenkomt / ende by
 ten de waerheyt gesept wert / eenige geexhibeert te zijn / soo is van ter sy-
 den voozghekomen / dat dooz de Engelsche Ministers aende Geallieer-
 den soude wesen upt gestropt met geen minder impudentie / als onwaer-
 heyt / datter souden in handen zijn Brieven van Bedienden vande West-
 Indische

Zijn Majestejt ghecommuniqueert den last ende Instructie de Over-
 hoofden mede ghegeven / om Synne Majestejt gerust te stellen / dat de
 selve niet ghebruyckt soude werden / tot offensie ende schade van eenige
 van des selfs Subjecten / ofte der selver goederen / maer alleenlyck te-
 gens de Plegers van soodanige ghewelddadigheben ende vbandtliche
 actien / ende tot defensie ende voozhominge van meerder schade / tot het
 welke haer Ho: Mo: sonder te contravenieren het gemachte Tractaet
 beboecht waren / ghelyck 't selve in seecker justificatoir Geschifte van
 haer Ho: Mo: in date den een en dertighsten October lesleden / wyl-
 loopich wert gededucert ende aengewesen / tot het welke / om kozhhepts
 wille / alhier wert gherefereert ; Ende wordt in 't selve Geschifte wel
 klaerlyck ende dupdelijck gedemonstreert / dat het veerthiende Artijckel
 van 't Tractaet in het minste niet en belet of de handen bindt aen den be-
 schadighden / omme alle Beledigers / Roovers / Plonderaers ende v-
 andtliche Aggreffeurs te vervolgen ende te straffen / ende van hun we-
 derom te herneimen de ghenomen / beroofde ende gheplonderde goederen /
 maer wel dat het opgeroerde Artijckel limiteert ende reguleert vooz een
 tijdt / te weten twaelf ofte achtien Maenden respectivelijck / naer gheda-
 ne klachte / de faculteyt / het recht / ende de macht die alle Natien / naer
 het ghemeene Volkeren Recht competeert ende toekomt / omme satis-
 factie ende reparatie by middel van Vriegen van Marque / Repressa-
 lien of Exzologie te bekomen / oock van die Subjecten van de lederende
 zyde / die onnoosel ende onschuldich aende laste souden moghen wesen ;
 Ende of wel alle 't selve seer pertinentelick inde boven-geroerde Deduc-
 tie ende justificatie vanden een en dertichsten October lesleden met vele
 ende verscheydene redenen werdt gheadstrueert / soo kan het echter by de
 simple lecture van het veerthiende Artijckel van 't Tractaet selfs blye-
 ken / dat aen de geledeerde parthye ghereferbeert wordt de faculteyt bo-
 ven verhaelt ; Want seydt het Articul uytdruckelick / dat alleen peder
 van die ghestrafte sullen werden / die misdaen sullen hebben / ende
nemo alius, niemant anders, dat nu hier soude werden gesproocken van
 het straffen van de Justitie des Souverains der lederende of misdoen-
 de zyde / kan niet werden geimagineert / alsoo die sich niet en kan exten-
 deren tot andere synne Subjecten / geen mede-plegers of ghemeenschap
 aende misdaet hebbende / ende een injustitie ghereputeert wort de straffe
 verder te laten gaen / als tot de Misdadigers selfs / soo dat het woorde
 straffe / sich extenderen moet tot d'actie ende 't seyt vande gheledeerde
 zyde / dooz dien het gerestringeert wordt met de woorzen niemant anders,
 dewyle

dewijle als boven gheseyt is / de lederende zyde dock rechte heeft om by
 seeckere ghelegentheyt naer het gebuyck ende recht der Volckeren / te
 straffen / ende sijn recht te vervolgen / jegens die gheene / die aende mis-
 daet geen ghemeenschap hebben / dat aende lederende zyde in geenige
 occuzrentie kan voorkomen / Soo dat evidentelijck by dit veerthiende
 Artijckel het natuyzlick recht ende faculteyt / om gheweldt met geweldt
 te repoufferen / ende te wederstaen / oock met verhael op de geweld-
 naer selfs niet ghebonden werdt uptgeblust te zyn / soo als de eygen ac-
 tien vande syde van Engelandt allenthalven betuygen / datmen aldaer
 in sijn eygen ghemoet noyt eenige andere interpretatie aen het ghemelte
 veerthiende Artijckel ghegeven heeft; Zynde daer van een vaerblijcke-
 lijck bewijs / dat den Heere Downing by sijn eygen Memorie aen haer
 Hoogh Mog: overgegeven / op den derthienden Februarij des voorszeden
 Jaers / ter occasie van seecker Schip ghenaemt het Wapen van Amster-
 dam, gepretendeert wordende gheweest te zyn een ghenomen Engelsch
 Schip / vooz het slupten van 't Tractaet / doch naer het slupten van 't
 selve Tractaet by rencontre van vijf Engelsche Oozlogh - Schepen we-
 derom hernomen / selfs adboueert / met expresse woorden niet vyzemt
 te zyn / datmen tracht met gheweldt wederom te nemen / het geene te
 vooren met gheweldt ende iniustitie hemandt is ontnomen / soo dat hy
 Heere Endoye sonder manifeeste onbeschaemtheyt / niet tegensprecken
 kan de maxime ende pzzaticque oontrent de interpretatie ende 't verstant
 van dit Artijckel daer hy selfs by andere ghelegentheyt / geen swarig-
 heyt en maect / sich van te dienen; Sulcks dan in evidentheyt gestelt
 zynde / dat volgens de eygen pzzaticque ende maxime vande Engel-
 schen het wel gheoozloft is / ende inde faculteyt vande gheledeerde / is
 staende / om weder te moghen nemen met force / het geene dooz force
 ende met iniustitie is ghenomen / soo kan het geresolueerde / om onder
 den Commandeur van Campen een bastante macht af te senden / niet al-
 leenlijck tot maintien vande possessien / ende tot defenstie ende afweerin-
 ge van vozdere injurien ende aggzessien / maer oock tot recuperatie van
 het geene violentelick was afggenomen / in geenen deele vooz onrechtma-
 rich werden aenghesien / by aldien / als in desen is gheschiet / die pze-
 cautie werdt gheadhibeert / dat geene anderen aen dese violente actien
 niet schuldich zynde / daer dooz eenige schade werde toegebzacht / ende
 konnen haer Hoogh Mog: niet begziyen / hoe den Coningh van Groot
 Brittanien kan geseght werden te disadboueren de violente actien en-
 de vpanderlijcke aggzessien vanden Capiteyn Holmes ende vooz een offen-
 sie

sie opnemen / datmen den selven byandtljcken Aggresseur tegengaet /
 sonder te suppediteren een beheemente pzesumptie / dat sulcke hostile ac-
 tien op sijn voorige oydze ofte ten minsten met des selfs consent ende
 boozweten / niet en soude zijn ondernomen / dewyle niemandt eenige on-
 gherechtigheden patrocinerende / ghehouden kan werden daer van t'ee-
 nemael onschuldich te zijn / te meer soo men considereren wil / dat daer
 op dooz des Coninghs oydze de verdere attacques in Guinea ende America
 zijn gevolght; ende oordeelen de opgamelte haer Hoogh Mo: Gedeput-
 teerden verders een vzemde ende ongehoorde saecke te wesen / datmen een
 Artjckel als dit veerthiende van t' Tractaet / tot conservatie van de
 Vrede opgesteld / om te refreneren alle contraventien ende misdaden van
 particulieren / ende selfs een gelimiteerden tijdt boozstellende / binnen de
 welke daer van satisfactie sal moeten ghegeven werden / ende verdere
 oydze om den Misdadiger de condigne poene te doen subiecteren / weet
 soodanich te interpreteren / ende den oprechten sin geweldt aen te doen /
 dat het selve soude patrocineren de hostile attacques ende pzinse van
 Forten ende Plaetsen in verscheyden quartieren vande Wereldt / met
 een gefozmeert desseyn dooz de Blooten / Officieren ende Soldaten van
 den Souverain / ende sulcks doende passeren booz het seyt van particu-
 lieren / de beledighde te trachten de handen te binden / van op haer eppen
 grondt / van waer sy verdoeben zijn / te mogen straffen ende punieren / die
 haer soo violentelich met Oozloge zijn aentastende / ende by gevolge een
 impunitet procureren booz soo openbare Geweldenaers; Doozwaer
 noch de woorzen noch den sin van dit Artjckel laten toe / soodanigh een
 grouwelich patrocinium booz Roovers ende Usurpateurs / ghelijck daer-
 om oock niet kunnen begrijpen / wat offensie den Coningh van Groot
 Brittannien kan nemen / datmen de geene die een ander met Oozlogh
 aengrijpt / de selve bindende in sijn eppen plaerse / op sijn eppen teyrtoir /
 straffe ende die condigne poene toebzenge / die sy met haer byandtljcke
 misdaden hebben verdient. Gelick oock niet begrijpen kunnen dat aen
 den Coningh eenighe indignitiet ofte offensie kan toebzenge / als den
 Heere Envoyé alhier schijnt te innueren in een vrye ende open Zee / booz
 by de Havens van Spne Majestejt te passeren met een navale macht
 vanden Staet / alsoo haer Ho: Mog: vermeynen conform het recht aller
 Volckeren / het vrye ghebruyck vande Zee / haer niet te kunnen werden
 gedisputeert.

Doozder soo komt by Heer Envoyé booz het leste sich te ertenderen op

het employ van haer Hoogh Mo: Vloote onder den Vice-Admirael *de Ruyter*, dat het selve soude wesen tegens de belofte van ghesamender-handt te ageren tegens de Pyraterye der Barbaren, dat die de Middelandtsche Zee verlaten heeft, sonder daer van te vooren communicatie aen Syne Majesteit gedaen te wesen, ende mede dat den Vice-Admirael voornoemt geene openinge van sijn dessein, of werwaerts sijn reyse streckte, gedaen heeft aenden Ridder *Lawson*, commanderende Syne Majesteits Vloote in die Gewesten, niet jegenstaende sy haer vonden binnen een ende het selve port, soo wanneer *de Ruyter* op sijn vertrock stont, ende of wel den Coningh daer op ghepresseert heeft den Ambassadeur van haer Ho: Mo:, echter daer op geen verseeckeringe heeft konnen bekomen; waer uyt dan Syne Majesteit conjectureert ende gelooft, dat die macht ghesonden ende gheemployeert is tegens hem, terwyle hy de syne was ghebruyckende tegens de ghemeene Vyanden van Christenrijk;

Maer op wederom dient tot antwoort / dat noyt eenige handelinghe of Tractaet aengegaen ende geslooten is gheweest tusschen meer-hooghs-gemelte Coningh van Groot Brittannien / ende haer Ho: Mo: om conjunctim ende met ghemeene macht den Oozlogh tegens de Barbarische Zee-roovers te voeren / maer is ter contrarie waerachtigh / dat den Coningh van Groot Brittannien / tot tweemaal toe affsonderlijck een Tractaet van Dede met de Barbaren gemacckt ende geslooten heeft / sonder daer van eenige de minste communicatie te hebben ghegeven aen haer Ho: Mo: / veel min dat de selve daer inne souden wesen gheincludeert / maer wel nevens de verdere Christen Princen gheabandonneert: Hebbende voorts hare aenslagen soodanigh aengesteld / dat sy ter selver tijdt in andere Gewesten vande Wereldt meerder afbzeuck ende schade hebben ghedaen aende Subjecten van desen Staet / niet alleenlijck met het nemen / rooven ende plunderen van Schepen ende goederen / maer selfs met vyandtliche attacques ende veroveringe van Fortressen / Sterckten ende Plaetsen / als aen Cabo Verde, dooz Capiteyn Holmes, ende diergelijcke / als de Barbarische Roovers waren toebzengende / soo dat haer Ho: Mo: die macht / die sy hadden gedestineert ende waren employerende tot afbzeuck vande Vyanden der ghemeene Christenheyt / ghenootsaecht zijn gheweest te moeten elders detourneren / daer de schaden ende outrages mierder waren / ende hare Subjecten genoegsaem met eenen openbaren Oozlogh wierden aengetast; Soo dat niet haer Ho: Mo: / maer veel meer de beraedt slaginge van die van Engelandt oozsaeck zijn / dat de Meditezranische Zee ten prope ghelaten wort aende Barbaren; Wyt kepde die voorszbe oozsaecten / te weten het separaet sluyten van

een Tractaet van Dede met de selve Barbaren ende hare vbandelijcke
 aggreffien / daer jegens de macht onder den Vice-Admirael de Ruyter
 heeft moeten werden gheemployeert / en kan Syne Majesteit niet qua-
 lick nemen / dat de selve van het assenden vanden meer-ghemelten Vice-
 Admirael de Ruyter, ende van des selfs last ende Instructie geen com-
 municatie gedaen es is / dewyle die niet anders gecontineert heeft als die
 vanden ghemelten Commandeur van Campen vanden selven tijdt / die
 Syne Majesteit ghecommuniqueert is gheworden / ende daer in by haer
 Ho: Mog: betracht meerder suicere openhertigheyt ende naebuylijcke
 correspondentie / dan by Syne Majesteit die bedectelick ordze heeft
 gelieven te geven aen syne Bevelhebber en om desen Staet Landen ende
 Fortzen af te nemen / tegens de verklaringen ende verseeckeringen by en-
 de van wegen de selve / soo by monde als by Geschrifte ghedaen / Gelijck
 mede den Vice-Admirael de Ruyter van sijn Commissie ende deffineien
 geen kennisse gehouden was te geven aenden Heere Lawson, als daer toe
 geen ordze gehadt hebbende / ofte oock aen hem Lawson sijn onder hebben-
 de macht / ofte geene vande Subjecten van Syne Majesteit die niet ac-
 tuelick waren beschadigende die van desen Staet / eenich belet / ofte com-
 mer aen te doen / gelijck mede geen openinge en koste bekomen van haer
 Ho: Mog: Ambassadeur tot Londen / die vande ordzes ende Commissie
 aenden Vice-Admirael de Ruyter gegeven noch kennisse / noch last had-
 de / om daer van eenige openinge te doen / ende heeft de uptkomst ende
 tijdt geleert dat het gheloof ende de conjecturen van hem Heer Envoyé
 seer faul ende exroneus zijn geweest / van dat de macht onder den Vice-
 Admirael de Ruyter soude gesonden zijn geweest ende gheemployeert te-
 gens Syne Majesteit dewyle by recupererende Cabo Verde, in sijn ge-
 weldt heeft ghehadt een Schip van Orloge ende Convoyer van Syne
 Majesteit ghemonteert met ses en veertigh stucken / ende het selve by
 ende liber geadmitteert / midtsgaders soodanigh Schip ende Schepen
 die niet vande beledigers of beschadigers en waren / al- hoe- wel by de
 selve ingehuyt / ende in der selver dienst zijnde / jae selfs niet heeft gere-
 cupereert of trachten te recupereren het vooznoemde Fort Sint Andries,
 ende het Eplandt Boavista, alleenlijck om dat 't een en 't ander vooz date
 van het Tractaet dooz d' Engelschen geoccupeert was gheweest; soo dat
 sijn actie sich niet verder gheertendeert en heeft dan tot recuperatie van
 het afgenomen goet / ende Fortresse / midtsgaders tot punitie vande gee-
 ne die hadden misdaen / ende niemandt anders, in conformance vanden te-
 neur ende expresse Text van het veerthiende Artijckel van het Trac-

38
 raet/ het welke vooz geen Vrede-bzaeck of aggreſſie kan werden ghere-
 puteert / maer wel ter contrarie de ozoze ende laſt die ſyne Majestepe
 heeft ghegeven / ende de daer op ghevolghde executie / tot het nemen van
 Cabo Cors ende Tacorari op de Cuſte van Guinea ende Nieuw Nederlandt,
 met ſijn appendentie in America, Ende vooz ſo veel als aengaet Europa, ſo
 is het notoiſ vooz alle de Wereldt / dat de Vrede eerſt ghezoocken is by
 die van Engelandt / eerſt met het agreſteren ende aenhalen van verſchey-
 de koopbaerdpe- Schepen/ den Ingeſetenen deſer Landen toekomende/
 ſonder eenige de minſte voozgaende denunciatie / ende daer naer met de
 ſurprizante ende de byandthike attaque vande Schepen van Gozlo-
 ge van deſen Staet onder den Commandeur van Braeckel, vooz de Vape
 van Cadix gedaen/ dooz de Vloote onder den Capiteyn Allen of de Sche-
 pen tot ſijn Esquadze behoorende / zynde d'eerſte attaque dooz ende op
 Schepen van Gozloge/ ende van Staet ghedaen; hoe fribool ende wey-
 nigh ten pzooposte aengeroot woꝝdt / om dit af te wyſen/ het aenhouden
 van een Schip van Bottenburgh / onder een generael beſlach / midt ſga-
 ders 't geene noch verders byghebracht woꝝdt / blycht uyt het vooren-
 gedebuceerde/ als mede met wat impertinentien / extrabagantien / ende
 manifeſte ontwaerheden het Geſchzifte vanden Heer Envoye werdt be-
 bonden gefarcieert ende opgebult te zyn / ende ghedeſtitueert van ſooda-
 nige conclufie ende intentie / als ordinaris die van publicque Miniſters
 zyn mede-bringende / ende by deſe conſtitutie van tyden ende ſaecten eer
 op te nemen vooz een Cartabel als Geſchzifte van een publicq Mini-
 ſter ingedient / ende als ſulcr wel hadde konnen werden / of liebet geme-
 riteert / onbeantwoꝝt ghelaten / ende uyt hare Ho: Mo: Vergaderinge
 uytgegeven te werden / echter om redenen vooren verhaelt / hebben de
 Bedeputeerden van haer Hoogh Mog: gheoordeelt dienſtigh te zyn/
 deſe ſoo punctuelijck aengeweſen wierde / ende in gheſchzifte verbat.
 Aldus ghedaen inden Hage den negenden Febzuarij ſeſthien-hondert
 vij-en-tſeſtig.

In dese sommiere Aenteeckeninge werdt aengewesen

Dat de Memorie vanden Heer Enbopé / is buyten den ordinarijs
styl ende orde. Pagina 4

Dat by haer Ho: Mog: niet buyten styl ende redenen is gheprocedeert
met haer voozgaende Resolucie aen de alhier residerende Ministers
te behandigen / sonder dat die ghecommuniceert heeft behoest te wer-
den aenden Heere Enbopé. Pag: 5

Dat hy Heere Enbopé is onbeboecht syne Memorie te debiteren aen
alle Hoben. Pag: 6

Dat de goede ghenegentheyt tot Orde / ende het toegeven van haer
Hoogh Mog: meerder is geweest als die vanden Coningh van Enge-
landt. Pag: 7

Dat de lyste van pretentie van deser zpde tydelick is gefozmeert / Pag: 8

Ende dat die van weder-zijds tot volkomen perfectie niet en zyn ghe-
bzacht / dat daer van de proceduren vanden Heere Enbopé oorzaeck
zyn. Pag: 9

Dat op de klachten van die beledicht seggen te zyn / satisfactorick by
haer Ho: Mo: is geresolbeert / ende dat geen Schepen genomen / maer
wel gehouden upt belegerde Plaetsen / datmen vande zpde der Engel-
schen geen reden van klachten heeft / maer wel van dese zpde. Pag: 10

Dat de oorzaeck van de violente aggrezzien eerder moeten zyn geweest de
ingebeelde smaeck in d'oorwerpen als d'opgenomen preterten / Pag: 12

Dat tegens toefeggens sonder denunciatie by surprinse de Subiecten
vanden Staet beledicht / zyn strydigh met het recht der Volc-
keren. Pag: 13

Dat hare Ho: Mog: alle Raeburige cozzespondentie tot wechnemingh
van van

van jalousie hebben gheobserebeert ontrent het doen van hare equipagie. Pag: 13

Dat bande 3de van Engelandt in dien deelen niet en is voldaen / maer ter contrarie ghepatrocineert de byandelycke actien van Holmes ende vervolgens secreete oorde ghegeven / tot nemen van Forten / Steden / Plaetsen ende Landen. Pag: 14

Dat dese aggrèssie ende nemen gedecreteert ende gedaen is geweest booz date van het affepnden van de Ruyter ende diertgelycke / t welck men tot oozsaech van de selve is boozgebende. Pag: 15

Dat het aenhouden van een Sweets Schip geladen met Masten/onder een generael beflach/ geen valabele reden is tot justificatie van het arrestieren ende aenhalen der Nederlandtsche Schepen. Pag: 15 en 16

Dat by de Engelschen op dien selven tijdt ghenoechsaem gelyck beflach is gedaen ontrent de Nederlandtsche Schepen/die daer naer tot beuyt gemaectt zyn/dat veel verscheelt van dit Schip met Masten/Pag: 17

Dat haer Ho: Mo: ghelaboreert hebben op een Reglement ontrent de Commercie dat generael mocht zyn / ende den Heer Envoyé het selve maer wilde appliceren op particuliere Plaetsen ende Gewesten / sonder sich te kunnen inlaten tot yets dat generael soude wesen/ Pag: 18

Dat de redenen die boozgegeven/ waerom den Coningh byandelick heeft doen nemen de Forteressen/ Steden ende Landen/ etc. irrelevant zyn / als eerstelijck dat twintigh Schepen vanden Engelschen ghenomen soude zyn / t welck gheloochent werdt / van ware Engelsche/ in allen geballe dat die zyn booz het Tractaet / ende by t selve gereguleert hoe upt de Wege te leggen. Pag: 18

Ten anderen of wel t sedert t Tractaet geene Schepen ghenomen / dat echter de Commercie belet soude zyn/ waer van het eerste tot boozdeel geaccepteert ende het leste gheloochent wozyt / ende bekennt wel eenige gehouden te wesen upt belegerde plaetsen/ echter onder verwachtingh van een generael recht/ satisfactie gepresenteert. Pag: 19

Ten derden dat een publicatie soude zyn gedaen op de Cust van Guinea tot

tot seclusie van andere Natien / daer op aengewesen / dat waer over
geklaecht woert by den Engelschen selfs is gedaen/ende noch bekrach-
ticht met opgebolchde septiclichkeiten. Pag: 20 ende 21

De vierde reden van het opmaecken van den Coningh van Fantijn, dat
de rypdingh ende klachten hier over zijn voorgekomen / naer dat de by-
andclijcke attacques in die Gewesten/ ende oorde vanden Coningh tot
de selve langh waren voorgegaen ende dus / daer toe niet konnen een
reden geweest zijn. Pag: 22 ende 23

Dat die Acte vanden Coningh van Fantijn moet verstert zijn/ alsoo geen
preuves daer van zijn overghelevert / ende by Heer Envoyé buyten
waerheyt seght eenige te hebben geerhibeert. Pag: 24

Dat soo lange als de Vriegen vande Bediende vande Compagnie aen
den Coningh van Fantijn, als mede de Commissie van hare Ho: Mo:
die Capiteyn Holmes seght ghestien te hebben niet werden in originali
geerhibeert / dat moet werden gehouden voorgepractiseerde onwaer-
heden voorgebracht / om te verschoonen hare onberantwoordelijcke
rooverpen/ ende geweldadigheden. Pag: 25

Dat de Forteresse op Cabo Cors noyt den Engelschen heeft ghecompe-
teert/ of sulcks opt by hun is gesustineert / dan sedert de leste onrecht-
weerdige surprize. Pag: 25

Dat by verscheyde actitaten selfs van den Heer Envoyé blijkt den ey-
gendom van die Fortresse niet te zijn aen den Engelschen / maer wel
aende Compagnie van West-Indien. Pag: 25 ende 26

Dat buyten waerheyt is dat den Heer Envoyé voorgeeft/ niet een stup-
per waerdigh van het gheen heeft komen te eysschen bekomen te heb-
ben / maer ter contrarie alle satisfactie / ende die klachten van geene
satisfactie met meerder fundament wegen hare Hoogh Mog: werden
gedaen. Pag: 27

Dat in de saeck van het Eylandt Pouleron alles is gedaen / daer men toe
gehouden was / ende wat kost geschieden / maer dat aende Engelsche
hapert dat sy dit Eylandt niet in possessie nemen. Pag: 28 ende 29

Dat Nieuw-Nederlant komt aen desen Staet/ niet jegenstaende de byge-
brachte

- bzachte reden van d' Heer Emboyé / die alle wederlechte woorden / pag: 30
- Dat alle pzetensien die den Coningh van Engelandt op eenige Plaetse ofte Gewesten / als Cabo Corlo , Nieuw-Nederlandt, &c. soude mogen gehad hebben / gemoztificeert zijn by het Tractaet / met solutie bande instantie by den Heer Emboyé daer tegens gegeven. Pag: 31
- Dat hare Ho: Mo: recht hebben ghehad / sonder te contravenieren het Tractaet / Holmes, ende alle die aen de vbandelgcke actie / ende violentie schuldigh zijnde / doch niemandt anders meer / booz 't verloop van een seckeren tijdt te straffen. Pag: 32 ende 33
- Dat hare Hoogh Mo: aen het veerthiende Artijckel van het Tractaet geen anderen sin gheven als die congzue is / ende dat het selve oock soo is verstaen by hem Heere Emboyé selve. Pag: 33 ende 34
- Dat het affenden van van Campen of de Ruyter om te hernemen dat genomen was / niet en strjdt tegens het Tractaet. Pag: 34
- Dat het tegens alle reden strjdt / te protegeren de vbandelgcke actien van Holmes , ende daer niet mede aen schuldigh te zijn / ende aen hare Hoogh Mo: de handen te willen binden / om die tegens haer misdaen hebben / op haer eygen Territoir te punteren. Pag: 35
- Dat geen injurie aenden Coningh geschiet / dat hare Ho: Mo: Schepen passeren booz by spne Havenen / ende gebuycken de vpe Zee / Pag: 35
- Dat de Meditezranische Zee ende de gantsche Chzistenheyt gheabandonneert wert ten pzope van de Barbaren / is te wpten de actien van de Engelsche / ende niet van hare Ho: Mo: Pag: 36
- Dat de actien van de Ruyter niet stryden tegens 't geen daer toe uyt nabuyzschap haer Ho: Mo: gehouden waren / of het Tractaet / dooz dien tegen niemandt anders als die misdaen hadden / volgens sijn last heeft geageert. Pag: 37
- Dat de Dede in Europa eerst met het aenhalen bande koopvaerdye-Schepen / ende de surpzenante attaque booz de Baye van Cadix by d' Engelsche gebzoochen is gewozden, Pag: 38

